

Rūdolfs Blaumanis

SKRODERDIENAS SILMAČOS

SADZĪVES SKATI AR DZIEDĀŠANU

TRIJOS CĒLIENOS

(SEŠĀS BILDĒS)

Aleksandra Būmana mūzika

PERSONAS

Antonija, Silmaču saimniece
Tonija, viņas meitiņa
Aleksis
Kārlēns, viņa brālis
Elīna
Pindaks
Pindaciša
Leviņa, abu meita
Pičuks
Auce, viņa sieva
Bebene, vaļiniece
Tomuļumāte
Dūdars, skroderis
Rūdis, viņa mācekļis
Ābrams Vulfsons
Joske, viņa dēls
Zāra Goldbaum
Vanagu un Dzelzkāju puisi un meitas

Notiek Silmačos.

PIRMAIS CĒLIENS

Pirmā bilde. Skroderi nāk!

Istaba Silmačos.

PIRMAIS SKATS

*Aleksis. Elīna. Pindaks. Pindaciša. Kārlēns. Ieviņa. Pičuks.
Bebene. Mazā Tonija.*

*Saime nupat kā paēduse brokastu. Daži vēl pie galda.
Elīna rīkojas ap traukiem. Kārlēns pāraun kājas.
Aleksis rotājas ar Toniju. Visi dzied.*

Nr. 1.

Es grib' rītā mežā braukt
Un pie apses pieķerties,
Vai, vai, vai man' dieniņ,
Un pie apses pieķerties.

Iet tas cirvis šņikt un šņakt,
Lūst tā apse brikt un brakt,
Vai, vai utt.

Meža kungs, to sadzirdējs,
Tūliņ balto noķilā!
Vai, vai utt.

Kārlēns (ar apavu kārtībā ticis, uzsit kāju uz zemes). Tā! Nu

līdz pusdienai atkal varēšu stupāt!... Bet šī ziņģe tak ir varens gabals, kad apdomā!

E l i n a. Kādēļ?

K ā r l ē n s. Tādēļ, ka viņa tik bezdievīgi gara. Kamēr nonākam pie «dod tam vīram piecpadsmit un tai sievai sešpadsmit,» tikām jau krietna pusstunda pagalam. Vai neuztrausim vēl šitās peršas? Man tas tā sevišķi iekrīt (*ar jocīgu uzsvāru, roku rakstā kustinā-dams*): d o d tam vīram p i e c p a d s m i t, r a l a l a l a l a l a l a!

P i n d a k s. Skaties nu! Ja saimniece būtu zinājuse, kas tas Kārlēns par blēdi, tad tā viņam vis nebūtu apsolījuse nopirkt jaunās ermoņikas.

B e b e n e. Par ko tad šī tās ermoņikas solijās pirkt?

P i n d a c i š a. Par dziedāšanu, Bebu māt. Ja Kārlēns labi daudz dziedāšot, tad došot ermoņikas.

B e b e n e. Tā jau mūsu mājā a' runā, ka Silmačiša dikti jautra. Vecais Silmačš jau a' tāds bijis. Es viņa nepazinu.

P i n d a c i š a. Kur nu tu! Tu jau uz Pulgozniešu galu reti atnāc, Bebu māt! Pa Maiseniešiem vien esi nodzīvojuse.

B e b e n e. Tā jau nu man iznācis.

A l e k s i s. Aiz ko tad šis arvien velk vaļā tās garās ziņģes! Lai pa tam varētu slinkot! Gudrinieks! Bet paga, puis, kad es būšu saimnieka amatā, tad es to strumpēšanu gan pārgrozišu! Dziedāsi strādādams, bet ne pie galda.

I e v i ņ a. Ehē, Kārlēn!

P i č u k s. Nu tad jau vēl veselu nedēļu pa vecam varēsim mežā braukt.

I e v i ņ a. Kur nu vairs nedēļu! Šodien ir pirmdiena. Otrdien, trešdien, ceturtdien, piektdien, sestdien — piecas dienas! Svētdien ir Zāļu diena, tad būs jālīgo, un Jāņa dienas vakarā Aleksis jau būs saimnieks. (*Uz Toniju, īsi parotādams.*) Jaunais tēvs — vai jā, Tonij?

T o n i j a. Jā.

P i n d a k s (*uz sievu*). Ko tu tam Ievukam vienumēr atļāun lieliem pa vidu runāt!

P i n d a c i š a. Vei, vei, nu meitens vairs nedrīkstēs i papīkstēt!

K ā r l ē n s (*Alekšam no muguras apķerdamies ap kaklu*). Tik traki, bračiņ, tā lieta jau nu vis nebūs!

Aleksis (*Kārlēna rokas satverdams un jokodamies sasizdams kopā*). Gan redzēsi, gan redzēsi!

Kārlēns. Nu tad ar Dievu, grāfa Plātera lielskungs, ar Dievu, Antonijus, viens bārainis!

Antonija ienāk pa vidu.

OTRAIS SKATS

Priekšējie. Antonija.

Antonija. Ko tad tev tas Antonijus nodarījis, ka no viņa tik svēši atvadies?

Kārlēns. Ek, Aleksis man viņu aizliegšot, kad būšot ar jums saprecējies. Ziņģe esot par garu.

Antonija. Es par garumu nekā. Bet kas viņai par vārdiem!
(*Pusdziedādama.*)

Emilij' liek to šleier krist,
Sāk savā sirdī izsamist!

Kārlēns (*tāpat*).

Kad šleiera vairs nebija,
No vaigiem gaisma spīdēja.

Antonija (*smiedamās*). Jā. Un tādas blēņas iet pa trīsdesmit pieciem pantiem!

Kārlēns. Pa četrdesmit četriem!

Antonija. Vēl labāk! (*Ieviņu ieraudzīdama.*) Bet kur tad tu mājā, Ieviņ? Ka tev tik lopi nesaiet nedarbos!

Ieviņa. Lopi sagulās, un tad es atskrēju uz māju. Varbūt, ka manis te vajaga. Mare līdz pusdienai viena pate sacijās paganīt.

Pindacīša. Skaties nu! Vai es tev vienumēr neesmu sacījuse: neguldiet to lopus! Nudie, kā ņemšos, tā aizskriešu kādu rītu uz ganiem un sazūtēšu krietni ar šķeistu, ja neklausīsies!

Ieviņa. Šī mani vairs zūtēšot! Lopi jau paēduši.

P i n d a c ī š a (*mīļi*). Tu nu arī esi paēduse. Taisies nu ātri
projām un nerunā.

I e v i ņ a. Es jau nu gan neiešu! (*Nogrūž, garām iedama, Kārlē-
nam cepuri no galvas, ko tas nupat uzlicis. Kārlēns ņer pēc skuķa,
bet Ieviņa aizmetas aiz Bebenes.*)

B e b e n e. Kur nu to saķersi!

P i n d a k s. Meiten, vai būsi mierā!

A n t o n i j a. Jā, taisaties nu gan projām, kuriem te nav darī-
šanas. Šām jāuzslauka istaba.

Nr. 2.

Eita nu strādāt,
Cītīgi gādāt,
Lai jums drīz darbu izdodas veikt!
Kustiniet rokas,
Kājas lai lokas!
Slinkot jums nebūs, nebūs ar steigt!

K o r i s.

Apdomā darīts
Darbs tikai sokas,
Tā tik to teicami izdodas beigt!

A n t o n i j a.

Jautri pie darba!
Valoda skarba
Neder, kur ar, un neder, kur sēj!
Māju un druvu
Tālu un tuvu
Dziesmām lai tricina katris, cik spēj!

K o r i s.

Kur tik sper kāju,
Druvu un māju
Dziesmām lai tricina katris, cik spēj!

A n t o n i j a (*uz vienu un otru norādīdama*).

Namiņā iesi,
Sieru tur siesi!
Plācenim malku skaldīsi tu!
Tev piekrīt trauki!
Istabu slauki!
Šodien pa ķēķi valdīsi tu!

K o r i s.

Katris še tīkos
Darīt, kā rikos,
Silmačos ilgi valdīsi tu!

Visi iziet. Sievieši nokopj galdu un nes traukus ķēķī. Kad Aleksis jau durvīs, Antonija viņu sauc atpakaļ.

A n t o n i j a. Aleks!

Aleksis apstājas durvīs.

TREŠAIS SKATS

Antonija. Aleksis.

A n t o n i j a. Nāc nu drusku tuvāk. (*Aleksis pasper pāri soļu uz priekšu.*) Tu jau laikam atkal neesi klausījies?

A l e k s i s. Ko klausījies?

A n t o n i j a. Es tak tev pamāju, lai tu ieej manā istabā. Es tur tev noliku telēķi ar pankokiem. Laikam jau neesi ēdis?

A l e k s i s (*drusku vilcinādamies*). Nē.

A n t o n i j a. Nu, skaties nu!

A l e k s i s. Es jau tev cik reižu neesmu teicis, ka man priekš kāzām nepatīk tur... tavā... ka man negribas citādi ēst un dzīvot kā citai saimei. Kad jau nu tik tālu esmu izticis, tad tās septiņas dienas arī vēl varēšu nociesties.

A n t o n i j a. Bet par ko tad tādas lietas? Visi tak zina, kas tu te būsi! Vai tu nu stājies saimnieka pēdās kā laulāts vīrs vai kā puisis, tas tak alga viena.

A l e k s i s. Alga viena jau nu ir. Bet man tomēr labāk patik šitā.

A n t o n i j a. Tu esi tiepša. Vai tad t a g a d vēl kāda pankoka neapēdīsi? Iznesīšu tos lielajā istabā.

A l e k s i s. Nē, nē. Esmu jau pilnīgi paēdis. Negribas vis.

A n t o n i j a. Ak tu viens! Nu tad es arī neēdīšu!

Pindaciša ienāk.

CETURTAIS SKATS

Antonija. Aleksis. Pindaciša.

P i n d a c i š a. Ek, Tomuļu māte jau vēl nav brokasta dabūjuse.

A n t o n i j a. Ak jā! Tā man arī vienmēr aizmirstas. (*Aleksis iziet pa vidu.*) Nu, piens un maize vēl jau uz galda ir. Mazo putriņu visu esiet izēduši. Pag, es viņai tās vietā ielikšu ko citu. (*Iet. Durvīs.*) Tu viņai atnes krūzīti strebamā. (*Prom pa labai.*)

P i n d a c i š a. Atnesīšu, atnesīšu. (*Saslauka druskas uz galda.*)

Tomuliša ienāk no kreisās puses.

PIEKTAIS SKATS

Pindaciša. Tomuliša.

P i n d a c i š a. Nāc, nāc, Tomuļu māt. Es tev tūliņ strebamo arī atnesīšu. (*Prom pa kreisai.*)

T o m u l i š a. Labi, labi, labi. (*Nosēstas, saliek rokas. Maza pauze.*) Pē tu, pagāns, atkal jau balts piens vien bļodiņā! (*Ēd.*) Bet krējuma jau nu gan nav taupījuse. (*Ēd.*)

Antonija ienāk ar tasīti rokā.

SESTAIS SKATS

Tomuliša. Antonija.

A n t o n i j a. Te būs pāris pankoku, Tomuļu māt. Mazās putriņas vietā. Šie visu izleksējuši.

T o m u l i š a. Paldies, paldies, saimniec. Tie jau nu gan laikam mazajai Toniņai bij cepti?

A n t o n i j a. Nu jā, nu jā!

T o m u l i š a. Bet tā Alekša nu arī gan vajadzēja drusku vairāk uzpasēt. Nav vairs nemaz tik prišs kā agrāk.

A n t o n i j a. Es jau nu daru, ko varu.

T o m u l i š a (jokodamās). Bet tavai rokai nav svētības. Tad jau nu vai man būs jāiet palīgā, vai. Uztaisīšu viņam ūdeni, gan tad attiksies.

A n t o n i j a (smaidīdama). Jā, nebūtu par ļaunu, ka tu viņu apvārdotu.

T o m u l i š a. Nē, n'die! Nebūtu jau vis pirmais, kam no manas rokas nāk labums. Ek, jaunais Skrīvens sagulēja pusgadu uz gultas. Izbraukāja, izvadāja dakteru dakterus. Kā nekā, tā nekā. Aizveda mani — pēc divām nedēļām puisis bij atkal strādnieks. Tā, lūk!

A n t o n i j a. Jā, par to lietu es arī esmu dzirdējuse.

T o m u l i š a. Jā, es jau nu tos stipros, vecos vārdus... tie, lūk, palīdz. Un tad to ūdeni. Nez kā būtu ar Aleksi?

A n t o n i j a (smaidīdama). Es jau nu tur nekā, tā viņa paša darīšana... Kā nu iet Aucei?

T o m u l i š a. Staigā jau apkārt, ka kladz vien. Auce dūšīga sieva. Un bērns arī tāds varen žirgts. Apdomā, tik priši vecāki!

Pindaciša ienāk ar krūzīti rokā.

A n t o n i j a. Paga, es viņu drusku apciemošu! (*Prom pa labai.*)

SEPTĪTAIS SKATS

Tomuliša. Pindaciša. Tad Antonija.

P i n d a c i š a. Še nu, Tomuļu māt, streb. (*Nosēstas. Maza pauze.*) Jā, te nu šonedēļ tos Silmačos gan būs raiba dzīve. Šūšana uz

divi gaņģi, cepšana, vārīšana, brūvēšana — un tad vēl tas ar to Auci! Trakas lietas! Kaut jel tās kāzas atlikuši uz vēlāku laiku!

T o m u l i š a. Pi die, Ievas māt, nu par ko tad? Par ko lai šie to dara? Vai tur kas slikts? Vienam tāda laime, otram tāda! Kad nu vienam pašam pāram šitie prieki sakrīt kopā, tad nu ir tā, kā ir... Esmu jau reižu reizēm pie tādiem kāzu galdiem sēdējuse... Bet šitā... pī, pī, pī... Auce mierīgi dzīvo pa pirtiņu: ni viņa dzird, kas te notiek, ni te kāds par Auci iedomā. Un tad jau viņa arī sāk stāigāt. Būs vēl uz kāzām dancotāja.

P i n d a c i š a. Ej nu!

T o m u l i š a. N'die! (*Pindacišai drusku pievirzīdamās tuvāk.*) Saki tak —

Antonija iznāk, rokā turēdama apakštasi ar vairāk pankokiem. Abas sievas ātri atvirzās viena no otras nost, un Pindaciša no jauna sāk slaucīt galdu. Antonija iziet pa vidu.

P i n d a c i š a. Ko tu gribēji teikt?

T o m u l i š a (*pamezdama mirkli uz vidus durvīm, paklusām*). Saki tak, kā tad šie te... Vai varbūt viņiem arī manis drīz nevajadzēs?

P i n d a c i š a. Ujā, ujā, Tomuļu māt! Ko nu par to! Tie jau tik svēti!... Es jau, taisnību sakot, tā Alekša par lāgu saimnieka galā vēl neesmu redzējuse. Ieiet jau nu pa reizei... nevar gluži tā teikt... Bet tak... tāds... tāds man vien izliekas kā domīgs, kā savāds.... ni var saprast, ni...

T o m u l i š a. Jā, daži jau, to kāzu gaidīdami, tādi paliek. Nez kā šī šam vēl patīk?

P i n d a c i š a. Vai nu bez patikšanas! Branga un priša jau nu diezgan vēl ir. Vecāka jau arī nav par Aleksi.

T o m u l i š a. Bet tomēr veca vīra atraitne.

P i n d a c i š a. Tā jau nu gan. Laikam jau septiņi vai astoņi gadi sadzīvojuse ar veco Silmaču.

T o m u l i š a. Un bērns arī vēl ir.

P i n d a c i š a. Bet kur tad atkal mājas, kur manta, viss...

T o m u l i š a. No tā visa jau labu tiesu mantos tas meitens.

P i n d a c i š a. Bet paliek pašai arī vēl krietns žūksnis. Es

teiktu Dievu, ja man trešā ceturtnā daļa no tā visa iekristu klēpī. Bet tā jau jāsakā: vai nu sirdi ar tādām lietām apmierināsi!

T o m u l i š a. Ak tad tu domā, Ievas māt...?

P i n d a c i š a. Ko tur nu var domāt! Bet tā drusku ērnoti jau nu ir. Pērn, kad vecais vēl bij dzīvs, Alekšam ar Elinu satika tik labi, ka mēs ar savu Jāni dažu labu reizi norunājām: tie abi saies kopā. Te apkrita vecais, un nu saimniece Aleksi ņemās ietaisīt saimnieka vietā. Lika tam ar sviestu braukt uz Rīgu un tā. Beidzot abi divi reiz aizbrauca uz miestu. Šī, lūk, gribēja izpirkties un paņēma šo par kučaru līdz. Un — un tad viņi pārbrauca mājā kā brūtgans un brūte.

T o m u l i š a. Un Elīna?

P i n d a c i š a. Ko nu lai šī! Vai t' nu viņa citādāk būtu darījuse, ja viņai kāds lielmanis būtu gadījies! Tāpat Aleksi būtu atstājuse. Nebijis jau arī vēl abu starpā nekas norunāts. Es tā reiz ieprasījos: sak, vai tev tā Alekša nav žēl, vai t' nebijāt jau norunājuši — —

T o m u l i š a (*pārtraukdama, ļoti ziņkārīgi*). Ak ieprasījies gan? Un ko tad šī?

P i n d a c i š a. Vai t' nu meitens skaidri teiks laukā, ka žēl! Bet norunājuši gan vēl nekā nebijuši.

T o m u l i š a. Nu tad jau nekas. Tad jau viss riktīgi. Lai viens un otrs drusku pažēlojas — ko tur! Tā jau tai pasaulē iet. Gan Elīna dabūs citu.

P i n d a c i š a. Un saimniecei tāds peins puika kā Alekšis arī no sirds novēlams. Nav jau vis sliktā. Tāpat pret manu Ieviņu lai. Un vai nu to veco kraķi arī cita kā mantas dēļ ņēma! Lai tad nu otru vīru izmeklē pēc patikšanas!

T o m u l i š a. Kā tad, kā tad!

Pičuks ātri ienāk pa vidu.

ASTOTAIS SKATS

Tomulīša. Pindaciša. Pičuks.

P i č u k s. Tu jau Aucei esi ļāvuse celties, Tomuļu māt?

T o m u l i š a (*smejas*). Tev laikam bailes, ka nav par agri?

P i č u k s. Nu zināms. Ja nebūs labi, ja dakteris būs jāved — tad tas ies uz tavu rēķinu!

T o m u l i š a. Ekur šis veco Tomulišu biedēs ar dakteri! Ej nu pie darba, ej nu pie darba, lai ronas citas domas! (*Stumj Pičuku laukā.*) Ej, ej un atstāj vecenēm veceņu bažas!

P i č u k s. Uz tavu atbildību, Tomuļu māt! (*Prom.*)

DEVĪTAIS SKATS

Tomuliša. Pindaciša.

P i n d a c i š a. Tādi tie jaunie ir! Domā, ka vai pasaule sagāzīsies, kad viņiem pirmoreiz tādas lietas notiek.

T o m u l i š a. Viņš jau gan to Auci dikti mīlo.

Elīna ienāk no kreisās puses.

DESMITAIS SKATS

Tomuliša. Pindaciša. Elīna.

E l i n a. Nu, vai būsiet reiz galā! Jāizslauka istaba, kamēr vēl skroderi nav sabraukuši.

T o m u l i š a. Vai tad šodien nāks?

P i n d a c i š a. Vēlāk jau nevar. Cik vairs tā laika!

T o m u l i š a. Kurš tad būs?

P i n d a c i š a. Kas cits kā Dūdars. Tas jau šūn vislabāk.

T o m u l i š a. Un kas šai kleitu šūn?

E l i n a. Vēl jau tāpat stāv drēbē. Gaida židietes.

T o m u l i š a. Ko? Vai tā arī nāks uz Silmačiem?

E l i n a. Šodien atvedīs abas mašīnas.

T o m u l i š a. Ujā, cik tad te būs biezs! Tad jau svešu cilvēku vien te būs vesels dēķins. Skroderi, Bebene, es — nedod tu tētīt! Un šitai istabā abi šūs?

E l i n a. Pie viena loga Dūdars, pie otra židiete. Nes nu, nes tos traukus ārā, ja Tomuļu māte paēduse.

To m u l i š a. Esmu jau, esmu. (*Pieceļas. Saliek rokas. Aiziet pa kreisai.*)

P i n d a c ī š a. Galds jau arī būs jānes laukā.

E l ī n a. Un gultiņa arī.

Pindaciša ar traukiem prom pa kreisai.

VIENPADSMITĀIS SKATS

Elīna. Aleksis.

A l e k s i s. Galds esot jānes laukā?

E l ī n a (*no domām pietrūkdamās*). Jā.

A l e k s i s. Kur tu nupat atkal biji?

E l ī n a. Es?... (*Piespiesti smaidīdama.*) Nekur.

A l e k s i s. Tu nupat atkal par nezin ko domāji.

E l ī n a. Kas par to! Vai tad domāt vairs nav brīv?

A l e k s i s. Par ko tad nu ne! Bet... bet... tu... (*Apjūk, novēršas, pāiet pāri soļu uz priekšu un atpakaļ un piegriežas atkal Elīnai.*)

Saki — tu tak arī sev šūsi jaunu kleitu uz kāzām?

E l ī n a. Nē.

A l e k s i s. Židietei jau vaļas iznāks. Un... un... jaunais Apinķkalns arī būs kāzās.

E l ī n a. Kas man par jauno Apinķkalnu!

A l e k s i s. Vai tad tev viņš vairs nepatīk?

E l ī n a. Kad tad viņš man paticis!

A l e k s i s. Tu reiz man viņu rādīji un tā runāji.

E l ī n a. Ak, ko nu!

A l e k s i s. Ja es to būtu zinājis — —

E l ī n a. Tad tu viņa kāzās nemaz nebūtu lūdzis? Nu, manis dēļ tas nebij vajadzīgs! (*Paņem segu un palagu, kuru pa tam arī salocījuse, un taisās iet.*)

A l e k s i s. Es tev vairs nekā pa prātam nevaru izdarīt!

E l ī n a. Tas arī nav vajadzīgs. Kad tikai saimniece ar tevi mierā. (*Grib iet.*)

A l e k s i s. Elīn!

Elīna apstājas.

A l e k s i s. Es tev vēl kaut ko gribēju prasīt. Ko tu domā, no kuras vadmalas labāk derētu šūt tos... tos... goda svārkus? No tumšākās vai no gaišākās? Tu jau zini, kura man labāk piedien.

E l i n a. Šūn no tās, kura saimniecei labāk patīk.

A l e k s i s. Viņai esot viena alga.

E l i n a. Man arī. (*Prom pa vidu.*)

Aleksis noslīgst uz gultiņas, aizliek dūres acīm priekšā un šūpo galvu uz vienu un otru pusi. Tomuliša ienāk no kreisās puses.

DIVPADSMITAIS SKATS

Aleksis. Tomuliša.

Tomuliša, brītiņu Aleksī noskatījusēs, iekāsējas.

Aleksis nolaiž rokas un pieceļas.

T o m u l i š a. Eke... ko es gribēju... Ko tu te kūko, Aleks?

A l e k s i s. Ko nu kūkoju! Tāpat vien nosēdos.

T o m u l i š a. Kas nu tāpat vien sēdēs, ja kā netrūks! Laikam jau neesi gluži vesels?

A l e k s i s. Ko nu par veselību.

T o m u l i š a. Nu, nu, Tomuļu mātei jau vari pastāstīt, ja kas kaiš. Tā jau nekā tālāk... Primš kāzām... kad, lūk, tās domas tā spēji mainās... primš kāzām dažs labs dūšīgs brūtgans sanīkst un sanīkst. Cik es tādu neesmu piedzīvojuse! Zāles un dakteri tur nekā nevar. Tur vecenēm daļa. (*Draudzīgi, noslēpumaini.*) Ūdens... ūdens, brāl ... ko domā, vai primš kāzām...? Es pirtiņā tā gluži klusītiņām uztaisīšu ūdeni.

A l e k s i s. Man?! Tāda kā!

T o m u l i š a. Tu neesi pirmais, nebūsi pēdīgais, kam es palīdzējuse. Redzēsi, tūliņ būsi cits cilvēks un neaizmirsīsi vecās Tomuļu mātes.

A l e k s i s (*nepacietīgi*). Bet kā tad man tagad trūkst — saki tak!

T o m u l i š a. To jau nu tu pats labāk... es tik redzu visu laiku, ka gluži riktīgs neesi.

A l e k s i s. Es neesot riktīgs! (*Smejas kaitināts.*) Tas ir labi!

T o m u l i š a (*ar sapratējas smaidu*). Tā jūs visi turaties pretī. Tāda, lūk, tā jaunā pasaule ir... Kurā dienā tad tev iznāktu vislabāk...?

A l e k s i s (*ļoti nepacietīgi*). Kas tad?

T o m u l i š a. Nu tā pārmazgāšana.

A l e k s i s (*dusmīgi*). Ak, laid tak nu mani mierā ar tādām blēnām! Ej mazgā Auces puiku par dienu deviņos ūdeņos, bet nebāz manis ar varu baļvā!

T o m u l i š a (*nomierinādama*). Kuš nu, kuš nu! Vai nu es slikti domāju! Es jau tikai to labu vien, to labu vien. (*Prom pa vidu, samīdamās ar Kārlēnu.*)

TRĪSPADSMITĀIS SKATS

Aleksis. Kārlēns. Tad Pindaciša. Bebene. Ieviņa.

K ā r l ē n s. Istaba esot jāizkrāmē!

A l e k s i s. Jā. Palīdzi savu gultu iznest. (*Abi satver gultiņu un nes uz vidus durvīm.*)

P i n d a c i š a (*no kreisās puses ienākdama*). Šurp, šurp, ne pagalmā!

K ā r l ē n s. Tas viena alga. (*Dzied.*) Projām jāiet... projām jāiet...

Iznes gultiņu. Pindaciša noliek krēslus pie malas. Ieviņa un Bebene ienāk ar slotām un ūdens ķipīti.

B e b e n e. Jāizslacina tak arī būs.

I e v i ņ a. Pagaidi nu, kamēr iznesam galdu. (*Noliek slotu, iznes kopā ar Pindacišu galdu.*)

Bebene sāk grīdu slacināt. Kārlēns atkal ienāk. Bebene viņam uzlaiž šalti ūdens virsū.

K ā r l ē n s (*nolēkdams pie malas*). Ujā, Bebu māt, ujā! Ja tu zinātu, kas man rokā, tad tu manis tik bārgi vis nerumulētu! Ujā, ujā! (*Uzlec bēgdams uz beņķa.*) Kam zudības, man atradības! (*Vīcina gaisā pīpi ar lielu tabaka maku. Ieviņa ar Pindacišu atkal ienāk.*) Bij zem manas gultiņas maisa! Paskaties, Bebu māt! Maks gluži no tādas pašas drēbes kā tava jaka!

I e v i ņ a. Tad jau būs Bebu mātes maks! Bebu māt, vai tu pīpē?

B e b e n e. Ese... Ej nu ej! Es šorīt tā agri un ātri no mājas steigšos projām, un tad man laikam tas maks tā netišām... Ko nu vecis visu nedēļu pa māju sadarīs bez pīpes! Dod nu šur, lai nolieku!

K ā r l ē n s. Še! Bet manā gultā tā paponā vairs nebāz! (*Iemet viņai rokās pīpi un maku, nolēc no beņķa.*) Ē, te tagad būtu laba dancošana! (*Griežas pa istabu un trallina nākošās dziesmas meldiņu.*) Ieviņ mās!

I e v i ņ a. Danco vien viens pats. (*Taisās kopā ar Pindacišu istabu slaucīt. Kārlēns jaucas pa vidu, sievieši viņu atkal atgaiņā.*)

Nr. 3

K ā r l ē n s (*apstādamies*).

Tā sieva, kas vēlas,
Lai nedusmo vīrs,
Tā gādā, ka istabas
Kuls allaž tīrs!

I e v i ņ a un P i n d a c i š a (*stāvēdamas*).

Un vīri, kas mājas
Kārtību zin,
Ar slaucītām kājām
Kulu tik min!

V i s i t r ī s (*grieždamies*).

Tralalala, lalala, lalala, lalā!
Tralala utt.

K ā r l ē n s.

Vai kula dēļ vien mums
Sievas būs rāt?
Par visu būs spodrības
Palagu klāt!

I e v i ņ a un P i n d a c i š a.

Ak, visur spodrību
Turēt ir grūt,

Ja daudzam kam dzīve
Liek nespodram kļūt!

Visi trīs.

Tralalala *utt.*

Kārlēns.

Lai būtu kā būdams!
Tak Bebenes sirds
Arvienu jaunsniega
Baltumā mirdz!

Ieviņa un Pindaciša.

Par mazu traipekli
Vecam nav kauns!
Bet jaunam puisēnam
Būtu tas ļauns!

Visi trīs.

Tralalala *utt.*

Antonija ienāk.

ČETRPADSMITAIS SKATS

Bebene. Pindaciša. Kārlēns. Ieviņa. Antonija.

Antonija. Tā brangi, tā brangi! Tāda istabas slaucīšana man patīk.

Kārlēns. Jāieprovē kājas priekš kāzām.

Man, cienītā kundze,
Tā liekas, tā šķiet:
Mazdrusiņ ar mani
Jums gribētos diet!

Antonija.

Es neatteiktos
No griešanās vis,

Ja mums šē būtu
Kāds muziķis!

Ieviņa un Pindaciša (*reizā ar Antoniju*).

Nu paskat, kas prātā
Kārlēnam nāk!
Re, kā viņš likties
Un klanīties māk!

Visi četri.

Tralalala *utt.*

Kārlēns. Par muziku es gādāšu. Tūliņ būs klāt! (*Prom pa vidu.*)

Pindaciša. Jūs tak viņam te neļausiet niekoties, saimniec?
Uzbrauks skroderi — —

Antonija. Un tad priekš dancošanas vairs nebūs rūmes! Lai paloka vien drusku kājas. Es esmu priecīga, esiet jūs arī! Šonedēļ tā kā tā ar darbiem nekur netiksim!

*Kārlēns pa vidu iestumj istabā Pindaku un Aleksi.
Elīna viņiem seko.*

PIECPADSMITAIS SKATS

*Bebene. Pindaciša. Kārlēns. Ieviņa. Antonija. Pindaks.
Aleksis. Elīna.*

Pindaks. Kas tad te nu būs?

Kārlēns. Ņem savas ermoņikas un spēlē. Saimniece mums liek dancot.

Pindaks. Traks!

Antonija. Nē, nē, ņem tik rokā!

Pindaks. Manas ermoņikas saplīsušas.

Kārlēns. Nu, tad iztiksim tāpat — katrs ar savām ērgelēm.

Antonija pieiet pie Alekša un uzaicina to uz deju.

Aleksis. Tu tak zini, ka es lāgā neprotu.

Antonija. Taisni tādēļ. Pamācīsies.

Aleksis. Lai nu labāk paliek!

Antonija. Nāc nu, nāc!

Aleksis. Nudie negribas.

Antonija. Ak, nāc nu vien!

Aleksis (*nepacietīgi*). Ak, es tak nu neiešu!

Antonija. Kad ne, ne... Kārlēn!

*Kārlēns piesteidzas pie Antonijas, paklanās,
abi nostājas uz diešanu.*

Antonija. Jūs citi arī!

Ieviņa. Gan jau.

Nr. 4

Visi dzied. Antonija ar Kārlēnu dejo papiljonu. Viņiem piebiedrojas beigās arī citi, pie kam Pindaks Bebenei seko tikai pēc lielas kautrēšanās.

Nāc, nāc,

Dejot sāc!

Griezoties top jautris prāts!

Tur, kur pāri rakstā lokās,

Raižu māte guļ un krāc!

Ram, tram,

Ri tam, tam!

Lai dilst vīzes muzikam!

Ies pie liepas, plēsīs lūku

Jaunajami apavam!

Dej, dej,

Viegli ej!

Tā kā tauriņš gaisā skrej!

Griezies, grozies, ligojiesi,

Kamēr sirds aiz prieka smeij!

Vēl, vēl,

Laidies vēl!

Atnāks rudens, tad būs žēl!

Acis zib, un vaigi kvēlo,

Tādēļ dziedī, dejo vēl!

Ram, tram,

Ri tam, tam *utt.*

Aleksijs (*kas pa logu skatījies laukā*). Dūdars iebrauc pagalmā!

Kārlēns. Jau klāt?

Antonija. Eita kāds pretī!

Saime iziet laukā pa vidus un pa kreisajām durvīm.

Sievieši paņem līdzī slotas un ķipīti.

Antonija. Skroderam galds priekš sagriešanas laikam jau nomazgāts?

Elīna. Es paskatīšos. (*Prom pa kreisai.*)

SEŠPADSMITĀIS SKATS

Antonija. Aleksis.

Antonija. Tu esi tāds kā saskaities, Aleks.

Aleksijs. Par ko? Tu laikam domā — tādēļ, ka ar tevi nedancoju un tā skarbāk atbildēju. Nudie es lāgā nemāku.

Antonija. Nuja, bet par ko tad tūliņ tik skarbi?

Aleksijs. Man tas tā izspruka.

Antonija. Hm!... Vai tev kas nepatīk? Vai viss uz kāzām tā netiek taisīts, kā tu gribētu? Saki tak vien, es visu ievērošu. Vai vēl kāds jāielūdz?

Aleksijs. Ak nē. Viss jau notiek, kā labāk nevar vēlēties.

Antonija. Nu tad priecājies tak līdz ar mani! (*Satver viņa roku.*) Iedomā, citu pirmdienu ap šādu laiku...

Dūdars ienāk. Viņš klibo un nes mazu aizsaini, kurš uzmaukts uz vinķelolekts.

SEPTIŅPADSMITĀIS SKATS

Antonija. Aleksis. Dūdars.

Dūdars. Labrīt... Jaunajam saimniekam daudz laimes! Nesam jau vēl pēc saderināšanās tikušies!

Antonija. Labrīt!

A l e k s i s. Labrīt!... Paldies! (*Visi trīs sasveicinās.*)

A n t o n i j a. Ja jūs mazdrusciņ agrāk būtu atbraukuši, jūs būtu redzējuši, kā mēs dancojam.

D ū d a r s. Vai tas jau gāja uz kāzu rēķina?

A n t o n i j a. Tā jau gandrīz iznāk.

D ū d a r s. Nu, vai tad abiem labi iet rakstā?

A n t o n i j a. Prasiet šim!

A l e k s i s. Es jau nemaz nemāku.

D ū d a r s. Tad vajaga mācīties. (*Noliek aizsaini uz krēsla.*) Bet kad tikai man tie zeņķi to mašīnu godīgi izceļ no ratiem! (*Grib iet atpakaļ.*)

A l e k s i s. Paga, es viņiem piepalīdzēšu! (*Prom pa vidu.*)

ASTOŅPADSMITĀIS SKATS

Antonija. Dūdars.

A n t o n i j a. Tas labi, Dūdār, ka jūs manu... mūsu lūgšanu esiet paklausījuši. Es jau vienmēr domāju, ka būs jāmeklē cits skroders.

D ū d a r s (*apsēzdamies*). Un kādēļ tad nu es lai nepaklausītu?

A n t o n i j a. Es arvien domāju... domāju... ka jūs vēl neesiet aizmirsuši... Redziet, kādi tie sievieši ir. (*Nosēstas skatuves otrā pusē.*)

D ū d a r s. Tās ir vecas lietas. Ko tās vairs cilāt!

A n t o n i j a. Jā, lai viņas guļ arī! Bet vienu lietu gan vēl jums izdevīgā brīdī esmu noņēmusēs izstāstīt.

D ū d a r s. Kādu tad?

A n t o n i j a. Gan tad dzirdēsiet... Bet nu vēlreiz miļu paldies par paklausīšanu un atnākšanu.

Bebene un Pindaciša ienes galdu.

DEVIŅPADSMITĀIS SKATS

Antonija. Dūdars. Bebene. Pindaciša.

B e b e n e. Žīdiete jau arī klāt... Vai šitas galds priekš tev's būs liels diezgan, meister?

D ū d a r s. Ar to varēs pietikt.

P i n d a c ī š a. Kur tad viņu liks?

D ū d a r s. Gan to vēlāk redzēsim, kad mašīnas būs istabā.
(*Sievas galdu atstāj istabas vidū.*)

A n t o n i j a. Ak, sakiet, Dūdar, — vai drusku kaut ko negribiet uzkost?

D ū d a r s. Paldies, brokastu jau esmu paēdis.

A n t o n i j a. Bet pēc tam atkal labu gabalu esiet braukuši. Būs iegribēties. (*Prom pa labai.*)

P i n d a c ī š a. Es savam vīram uz kāzām gribēju izšūdināt jaunas bikses. Vai iznāks tik daudz laika, Dūdar?

D ū d a r s. Redzēsim vēlāk. Es jau vēl nezinu, kas viss man tam Alekšam būs jātaisa.

A n t o n i j a (*ienāk ar telēķi pankoku rokā. Uz telēķa nazis un dakšiņas*). Te pāris pankoku. Iekožat, Dūdar! (*Noliek telēķi uz galda.*)

D ū d a r s. Lāgā nu gan vēl negribas. Bet kādu jau nu arī var uzkost. (*Nosēstas pie galda un ēd.*) Ā, Silmaču saimniece prot cept!

A n t o n i j a. Vai varbūt ko neuzdzersiet arī?

D ū d a r s. Nē, to gan ne. Paldies. (*Ārā troksnis un smieklis.*)

A n t o n i j a. Ko tie puikas tur...? (*Prom pa vidu.*)

D ū d a r s. Ka tik man to mašīnu ar godu ienes istabā! (*Prom.*)

DIVDESMITAIS SKATS

Pindaciša. Bebene.

P i n d a c ī š a (*piesteidzas pie galda*). Man tak arī kāds jāpalūko! Un meitenam otrs! Vī — ir gan mīksti! Nāc un paķer tu arī vienu. Te jau vēl diezgan ir!

Bebene piesteidzas pie galda un paķer divus pankokus.

P i n d a c ī š a. Ujā, divus!

B e b e n e. Skaties! Šī var divus ņemt! Kad es, tad: ujā! Kas tad tu par lielmāti!

P i n d a c ī š a. Iesim nu laukā, iesim nu laukā! (*Stumj Bebeni uz durvīm pa kreisai. Bebene prom. Pindaciša apstājas durvīs un dodas tad ātri uz galdu atpakaļ.*)

P i n d a c i š a. Pfi tu, tukšā! Kur tad man tā Bebene izputēja?
(*Ātri prom pa kreisai.*)

DIVDESMIT PIRMAIS SKATS

*Antonija. Dūdars. Kārlēns. Rūdis. Pindaks. Pičuks. Aleksis.
Elīna. Zāra. Pindaciša. Bebene.*

D ū d a r s (*durvis plaši atvērtdams*). Lēnām un apdomīgi! Lēnām,
lēnām, netrakoļiet!

*Kārlēns un Rūdis ienes Dūdara šūnamo mašīnu, Pindaks un
Pičuks — Zāras. Viņiem seko Aleksis, Elīna un Zāra.*

Vi si (*dzied*).

Nr. 5

Skroderu dienas
Silmačos sākas,
Dūdars un Zāra,
Un mašīnas klāt!

Klibklabēs paminas,
Šņikšņakstēs šķēres,
Pikpukstēs sirsnīņas
Ilgodamās!

Skroderu dienas,
Priekškāzu dienas,
Silmačos sākas!
Ri ralerā!

Priekškars krīt.

Otrā bilde. Žīdi un bites

Silmaču pagalms.

Vienā pusē istaba, otrā klēts. Galds ar solu.

PIRMAIS SKATS

Dūdars. Aleksis.

D ū d a r s (*ņem Alekšam mēru un piezīmē to grāmatiņā*). Tā! Nu esam caur. Vesti tak taisīsim labi dziļi izgrieztu, lai labi daudz no elsiņa var redzēt. Un svārkus priekšā tādus paknāpus, lai stāv vaļā. Tad pulkstena ķēde kritīs acīs.

A l e k s i s. Pulkstens gan man ir. Bet ķēde, tā ir tikai tāda melna šnorīte. Ar to nevar lepoties.

D ū d a r s. Gan atradīsies i lepna ķēde, kad būsi saimnieks. Ja to tikai līdz ar laulājamiem gredzeniem saimniece jau no Rīgas nav atveduse!... (*Skatās grāmatiņā.*) Bet paga, svārku piedurknes... pamērīsim vēl drusciņ! (*Noliek grāmatiņu, pastiepj Alekša roku, pie tam to divas reizes pataustīdams. Pieliek pie rokas mēru.*) Nu būs labi. (*Piezīmē.*) Kas tev par stingrām rokām! Gluži kā dzelzs! Žēl nūdie, ka tik daudz spēka uz priekšu vairs netiks likts lietā.

A l e k s i s. Nu, nu! Vai domā, ka no krāsns augšas Silmačos vadišu darbus? Iešu tāpat visur līdz kā šimbrīžam.

D ū d a r s. Kur vajadzības nav, tur arī griba sašļūk. Bez tam tev jau arī vairs neatliks tik daudz laika. Un beigās: sieva nelaidīs.

A l e k s i s. Par ko?

D ū d a r s. Nu sievas vispār tādas žēlīgas, un katrs tak darbu apsver pēc saviem spēkiem. Viņai dažs kas priekš tevis izlikšies par grūt, viņa tevi lūkos atturēt un atturēs arī.

A l e k s i s. Vai nu es viņai visur tā padošos!

D ū d a r s. Gan jau tu arī piedzīvosi, cik sievai liela vara pār vīru... (*Nosēstas un skatās brīdi Aleksī.*) Vai tu arī zini, Aleks, cik tu apskaužams?

A l e k s i s. Es?

D ū d a r s. Jā, jā, tu... Ja es sev kādreiz esmu iedomājis laimi, tad to esmu domājis tādu, kāda tev viņa ir un kāda tev viņa nāk... Tev kauli spēka pilni līdz pirkstu galiem. Tu strādā darbu, kas tevi gan kā skarbs ienaidnieks nopūlina līdz beidzamam, bet no kura tu vakarā tomēr šķiries kā godīgs uzvarētājs. Visādus veidus pieņem šis ienaidnieks, un šis dažādības dēļ tev ciņa neapnīk. Vienu dienu tu stāvi brūnas vagas galā, otru uz zaļas pļavas. Tad tu cel zeltainus rudzu stabiņus un tad atkal sēdi uz baļķes, kas pa čirkstošu sniegu slīd uz priekšu. Acu šis darbs nemaitā, kaulos nekož, žirgts un vingrs tu paliec, līdz matos sarma rādās un pat vēl ilgi pār par to laiku, ja esi pratis dzīvot... Pie krietna saimnieka tev pārtika laba. Savs grasis gadā arī atliek kā kaut kuram citam. Un, kad nu vēl Laimes māte piešķir mīlamu sievu, — ko tad gan cilvēks vairāk var vēlēties?

A l e k s i s. Runāts jau nu gan tas viss tā jauki izklausās.

D ū d a r s. Vai tad tā arī nav?

A l e k s i s (*parausta plecus*). Tu domā, es esot apskaužams, un es atkal tevi turu par tādu. Kas tev nekaiš siltā istabā sēdēt un strādāt, kamēr citiem jākuļas pa lauku, lai laiks būtu kāds būdams! Tiklīdz tev vienā mājā sāk apnīkt, tevi aizved uz otru. Esi brīvs cilvēks, kungs par savu laiku. Un naudas tu arī vairāk ieraus nekā tāds kā es.

D ū d a r s. Par to man atkal spēki ātrāk sadilst. Sēdi un sēdi dienu no dienas un vārsti kopā svārkus, vestes un bikses, bikses, vestes un svārkus! Un tad sāc to pašu atkal no gala. Visur tu dzīvo, bet nekur neiedzīvojies. Apnīkt neviena vieta neapnīk, bet neviena arī netop mīļa... (*Smaidīdams.*) Brīvs cilvēks... Pa istabu vien kleknot, sakalst miesa, savīst dvēsele pletīzera tvaikos šim brīvam cilvēkam; un, kad nu vēl Laimiņa ar likumu aiziet garām, tad... tad vecumā kūkums mugurā un ar to balle beigta!

A l e k s i s. Hm! Naudas kaut cik būsi iekrājis. Kam neuzņem kādas mājas, ja amats nepatīk?

D ū d a r s. Tik daudz jau nu varbūt būtu. Bet ko lai es viens pats? Vajaga saimnieces. Vajaga dūšīga priekšstrādnieka. Tāds klibzaķis kā es tak saimei ceļa nevar rādīt.

A l e k s i s. Precējies un ņem krietnu priekšpuisi.

D ū d a r s. Vai tu par tādu būtu nācis?

A l e k s i s. Ak tad tu mani turi gan par tik izredzētu?

D ū d a r s. Ja jau nu tu tāds nebūtu, tad jau tak laikam kāzu ar Silmačišu nedzertu!

A l e k s i s. Vai nu sieviešiem izredzētie vien patik. Uzmīļo tevi kādreiz — pats nezinu, aiz kā!

D ū d a r s. Uzmīļo?... Vai tad... Kā tad īsti ar tevi bij?

A l e k s i s. Ak, ko nu par mani! Es jau par sevi nerunāju... Saki labāk — no kuras vadmalas beidzot tad to uzvalku ņemsim?

Rūdis iznāk no istabas.

OTRAIS SKATS

Dūdars. Aleksis. Rūdis.

R ū d i s. Lūdzu, meister, kuru vadmalu tad nu lai slapinu un digdierēju?

D ū d a r s. Tūliņ redzēsim... (*Uz Aleksi.*) Iesim! (*Abi ieiet istabā.*)

Rūdis paskatās apkārt un izņem tad papirosu kastīti no bikšu un spičkas no vestes ķešas. Uzpīpē papirosu, pie tam arvienu acis pamezdams uz durvīm. Kārlēns uznāk ar krūzi ap klēts stūri.

TREŠAIS SKATS

Rūdis. Kārlēns.

K ā r l ē n s. Atmini, Rūdi, — kas man te krūzē?

R ū d i s (*papirosu atkal iesprauzdams zobos*). Un atmini — kas man zobos?

K ā r l ē n s. Ā!... Ja dosi papirantu, tad došu no krūzes. Palūko! (*Sniedz viņam krūzi. Rūdis dzer.*)

R ū d i s. Va, pagāns! Tā jau ir misa! Cik gārda! Dod vēl drusku!
K ā r l ē n s. Papirantu!

*Rūdis iesprauž Kārlēnam papirosu zobos un aizdedzina to.
Kārlēns Rūdim no jauna dod dzert.*

K ā r l ē n s (*pīpēdams*). Kura zarta šitā ir?

R ū d i s. «Ņezabutka».

K ā r l ē n s. Tās es nezinu. Es vienādiņ pīpēju «Ģenerāl Skobolev». Bet nav tagad naudas. Nelon arī tā pa kastītei pirkt. Iznākot daudz lētāk, kad pats štapē. Vanagu Brenčam ir tāda mašīna...

R ū d i s. Zinu gan. Jā, iznāk lētāk. (*Dzer.*) Lai veselība darītājam!

K ā r l ē n s. Skāde, ka nav cukura, ko damest. Tad iznāktu vēl gardāks.

R ū d i s. Kad daliktu medu?

K ā r l ē n s. Še — daliec!

R ū d i s. Medus jau vēl tropā.

K ā r l ē n s. Ā!

R ū d i s. Domā, ka nevaru atnest? Ja tu gādā par jaunu misu, tad es to medu gan atskapēšu. Iebraukdams noskatījos, ka pie jūsu bitēm ļoti viegli datikt. Divi kluči vien ir. Citi visi jaunas modes tropi. Un no istabas nekā nevar redzēt.

K ā r l ē n s. Bet nez vai jau medus ir?

R ū d i s. Nebēdā. Nupat Mengeļos tā drusku paskatījos...

K ā r l ē n s. Nuja. Bet tā, ka tik neiznāk ķeza!

R ū d i s. Vai nu pirmo reizi ar pīpi uz jumta kāpu! (*Izvelk kaut ko no krūšu ķešas.*) Paskaties, kas tas par rutku! (*Iztin no papīra cigāru.*) Šito cigāru ap dienvīdu ievēsim.

K ā r l ē n s. Kur to rāvi?

R ū d i s. Muižas kungs iedeva par mēteļa pogu pāršūšanu. (*Pieliek cigāru pie deguna.*) Laba smaka. Laikam no dārgajiem. Paosti.

K ā r l ē n s (*paostijis*). Nudie. Gluži tāds kā... (*Osta.*) Ievēsim gan ap dienvīdu. Es cigāra vēl neesmu pīpējis.

R ū d i s. Es arī ne. Meisters neļau.

Zāra iznāk no istabas.

CETURTAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis. Zāra.

Z ā r a. Meisters sauc!

R ū d i s (*uz Kārlēnu*). Vadmala jādigdierē.

K ā r l ē n s. Jāpaskatās, no kuras Aleksis tiks šūt.

Abi prom istabā.

PIEKTAIS SKATS

Zāra. Vēlāk Joske.

Nr. 6

Z ā r a (*dzied, divus kleitas gabalus kopā vārstīdama*).

Lai es dar ko darīdama,

Vinc tik vien man prātā stāv.

Ah, tas tatte, ah, ta mamma,

Kas mums precēties nelāv!

Ach Josef, Josef, Josef main!

Ich bin dain, ich bin dain!

Vai es eje, vai es sēde,

Vai es gule gultinā,

Viena vien tik man ir bēde:

Kā tev klājas svesumā?

Ach Josef, Josef, Josef main!

Ich bin dain, ich bin dain!

Vai par man' tas dabūs ziņu,

Vai tas manes pēdas dzīs?

Jā, vinc meklēs līgaviņu,

Kamēr mani atradīs!

Ach Josef, Josef, Josef main!

Ich bin dain, ich bin dain!

SESTAIS SKATS

Zāra. Joske.

Joske (dziedādams).

Ach Zara, Zara, Zara main!
Ich bin dain, ich bin dain!

Zāra. Josef! (Dodas viņam pretī.)

Joske (apkāpj viņu). Zara! Main Leben! (Nobūco spēcīgi viņas vienu vaigu.) Zara! (Bučo otu.) Main Leben! (Bučo muti.)
Mana pukit! Mana buketit!

Zāra. Vai tu par man ar iedomaj?

Joske. Es par tev vien domaj. Vienumēr! Un tu?

Zāra. Ach Joske, tu tok zini!

Joske. Main Goldstückchen! Main süsses! Gieb noch a Küssl!

Zāra (muti pretī sniegdama). Kuss mehr! Kuss mehr!

Pindaciša apnāk ap klētiņas stūri, ierauga abus bučojamies, ātri atpakaļ. Sāk aiz scēnas dikti kāšēt. Zāra un Joske viens otru palaiž vaļā. Pindaciša atkal uznāk.

SEPTĪTAIS SKATS

Zāra. Joske. Pindaciša.

Pindaciša. Ahā, tiklīdz skroderi mājā, tūliņ žīds arī klāt. It gan tai tautai smalki ožamie. Un ko nu abi spriežat?

Joske. Es prasu, vai saimniecei kā nevajadzēs prieks kleites.

Zāra ieiet istabā.

ASTOTAIS SKATS

Joske. Pindaciša.

Pindaciša. Es redzēju gan, kā tu prasīji! Šmakstēja vien! Ujā, ujā, Joske!

J o s k e. Kas par ujā, kas par ujā?

P i n d a c ī š a. To nu gan pastāstīšu vecajam Ābramam, kad tas atbrauks.

J o s k e. Manam tēvam? Ko tu viņam stāstīs?

P i n d a c ī š a. Lai viņš tevi drusku pievalda!

J o s k e. Ak, mīļa Ieviņ māt, viņš jau man par daudz pievalda. Ciet klusu. Es... ese tev par to iedoš kādu sūnamu adatin.

P i n d a c ī š a. Ak tad tev tā klusuciešana ir gan ko vērts. Labi, ka zinu. Nu jau bez došanas netiksi caur. Aizbāzīsi man muti ar vienu smuku bastaini.

J o s k e. Ā, tu māki prasīt!

P i n d a c ī š a. Kad žīds adatu sola, tad baļķe jāprasa. Dosi to bastaini?

J o s k e. Man tagad tādu lakatu nav.

P i n d a c ī š a. Tas nu ir stāvu melots. Bet ko tur nu strīdēties! Iedosi man batista lakatiņu. Man meitenam vajaga.

J o s k e. To es iedoš. Bet tad tu manam tēvam stāsti, ka es ar to freilen nemaz nerunāj.

P i n d a c ī š a. Es dzirdēju, ka jūs bārāties. Tikai gādā lakatiņu! (*Prom istabā.*)

J o s k e. Vot, a Gesseft! (*Iet uz istabu.*)

Rūdis iznāk.

DEVĪTAIS SKATS

Joske. Rūdis.

R ū d i s. Moin, moin, Joske! (*Sniedz viņam roku.*)

J o s k e. Moin, Rude.

R ū d i s. Saki, Joske, — vai tev ir dinamīts vezumā?

J o s k e. Vai tu domā, ka mana vezume ir angļu kugis, kas brauc uz Āfrika?

R ū d i s. Bet biszāles gan no tev's varēs dabūt?

J o s k e. To varēs. Prieks kam tev vajag?

R ū d i s. Jāuzsper viens birkavs vecu meitu gaisā.

J o s k e. Fui! Manas labākās kundes! Prieks tam es to pulver nedoš.

R ū d i s. Nu tad dosi raķetu taisīšanai. Man vajaga Jāņa dienai.

J o s k e. Tu proti raketes taisīt?

R ū d i s. Paprasi, kā es neprotu! Es pat ar židietēm protu bučoties!

J o s k e. Ar zīdetem? Ar kuram zīdetem?

R ū d i s. Paprasi Zārai!

J o s k e. Zarai! Tas nav tiesa, Rude!

R ū d i s. Nu, kad nav, nav.

J o s k e. Nudien tas nav tiesa!

R ū d i s. Nu, kad nav, nav.

J o s k e. Neviena zīdiete nebučojas ar tādu ingeli!

R ū d i s. Tu saki: iņģels — citi saka: eņģels!

J o s k e. Tu mani sakaitin's, Rude!

R ū d i s. Skaisties! Man patīk, kad žīdi sāk vārit!

J o s k e (*iet pa skatuvi apkārt. Apstādamies*). Rude, es tev doš to pulver par velt, ja tu man pastāstīsi taisnību.

R ū d i s. Dosi gan par velti?

J o s k e. Es tak saku!

R ū d i s. Saki par židiski: uz goda vārda!

J o s k e. Soll dir der Taifel holen!

R ū d i s. Nu es tev ticu... Nē, brač, es pie tās šneiderienes savas mutes neesmu apsmulējis.

J o s k e. Tā ir nekaunīga runāšan. Par strāpi tu tā pulver nedabūs.

R ū d i s. Ahā! Nu tad es tevi strāpēšu pretī. Pastāstīšu vecajam Ābramam, ka tu to Zāru bučo!

J o s k e. Kur tu redzeji?

R ū d i s. Nekur. Bet es neesmu vis tik dums, kā tu domā. Zinu gan, kādēļ tu vienmēr tik bieži tur apgriezies, kur Zāra šūn, un kādēļ vecais Ābrams viņas ne acu galā nevar ieredzēt. Tu to židieti gribi precēt, bet vecais neļau. Vai nav tā — ē?

J o s k e. Tā nav ta lieta. Bet tur mut, ta nebūs tava skāde. Nāc, es tev to pulveri tūliņ iedoš.

Abi iet uz vārtu pusi. Ābrams viņiem nāk pretī.

DESMITAIS SKATS

Joske. Rūdis. Ābrams.

Ā b r a m s (*pārsteigts*). Ā! Joske! Du hier! Moin, Rude!

J o s k e. Moin, Tatte!

R ū d i s (*reizē ar Joski*). Moin, moin!

*Ābrams ar Joski nāk uz priekšu, Rūdis dibinā paliek stāvot.
Piepeši viņam kas liekas iekrītot prātā un tas aizsteidzas aiz klēts.*

VIENPADSMITAIS SKATS

Joske. Ābrams.

Nr. 7

Ā b r a m s.

Es jau atkal, Joske, teve
Redze tur, kur vina ir,
Un tu man toc vārde deve,
Ka jūs liela naide skir.
Sog, was sind das for a Sachen,
Was soll Tatte mit dir machen?

J o s k e.

Vai lai visur, kur es braucu
Un wo hob ich was zu thun,
Kliegdams brēkdams prasu, saucu:
«Vai se Zara Goldbaum šūn?»
Smejams būtu tas zum lachen,
Woll't ech solche Sachen machen!

Ā b r a m s.

Tā tu vienumēr man sake,
Tā tu mane mānit prot.
Bet tie laudes smej kā trake:
Tu to Zaru mīlejot.
Joske, Menc, ich muss versuchen
Dir und Sara zu verfluchen!

J o s k e.

Uch! Wofor? Par ko ta šuma?

Tevi aklas dusmas dzen.

Ļaužu smiešanās ir duma,

Tas tak tev jau zinams sen!

Mit der Sara, must mer globen,

Will sich Joske nit verloben.

Ā b r a m s (*kopā ar Joski*).

Labu tik prieks tevis pasa

Vecais tatte tiesam grib.

Re! Tai skukei nav ne grasa,

Tikai plika mīlestīb.

Kann man Liebe trinken, essen,

Oder mit die Elle messen?

J o s k e (*kopā ar Ābramu*).

Labu gan prieks manis paša

Vecais tatte tiešam grib.

Tādēļ, ka tai nav ne graša,

Peļ viņš Zaras mīlestīb.

It kā nauda visu dotu,

It kā ta tik aplaimotu!

Ā b r a m s (*kopā ar Joski*).

Iedomā, cik pelna sūra

Un cik grūte nākas krāt.

Apskates pēc liela pūra

Un tad taisēs meitai klāt!

Dann wird Tatte seinen Segen

Auf dem Kopp der Kinder legen.

J o s k e (*kopā ar Ābramu*).

Zinu gan, cik peļņa sūra

Un cik grūti nākas krāt,

Tomēr neskatos pēc pūra,

Kaut ar tatte nebeidz rāt.

Laimīgs būšu tik, kad Zara

Manā mājā šūn un vāra!

Ā b r a m s. Also tu tāpat vien uz tiem Silmacem atbrauce?
J o s k e. Es tak nemaz nezināj, ka ta šnaidarin te ir! Te būs
kāzes, te varēs ko pārdot, es domāj un atbraucu.
Ā b r a m s. Hm! So!... So, so... Un kas ir ar frailen Feitelson?
J o s k e *parausta plecus*.
Ā b r a m s. Joske! Ich sog der! Swai Haiser in Friedrichstadt!
J o s k e. Es viņu negrib.
Ā b r a m s (*dusmīgi*). Joske! Du liebst de Sara! Neliedzes, tu
mile tā Zara!
J o s k e. Nain, is nit wohr!
Ā b r a m s. Joske, tu melo! Joske, vina ir plike kā sūnama adate!
Joske, nemm de Rozalinde Faitelson!
J o s k e. For kain Prais!
Ā b r a m s (*iet apkārt*). Du bist dumm, dumm biste, Joske!
Dumm, dumm! (*Apstādamies*.) Na gut! Dann fahr nach Amērike!
J o s k e (*pārsteigts*). Nach Amērike?
Ā b r a m s. Ja. Wenn du nit liebst de Sara, dann fahrst du!
J o s k e. Gut, ech fahr; wann du giebst dem Raisegeld, dann
fahr ech!
Ā b r a m s. Ech gebe.

Antonija iznāk no istabas.

DIVPADSMITĀIS SKATS

Joske. Ābrams. Antonija.

J o s k e un Ā b r a m s. Labdien, saimniec!
A n t o n i j a. Labdien... Nu, ko tad nu tēvs un dēls labu...?
Ā b r a m s. Nu, ko nu! Gribam ar Silmaca atraitni vēl bei-
dzama reize labi izandeletes... Nu, vai ka nevajag?
A n t o n i j a. Es gan nezinu, ka vajadzētu.
J o s k e. Vai tad brūtganam svārki jau ir?
A n t o n i j a. Ir.
Ā b r a m s. Rīgā pirkat?
A n t o n i j a. Nē, taisīs pašāustus.
J o s k e. Vai tad jums arī būs pašāusta kleite?

A n t o n i j a. Nē, pirkta, pirkta.

Ā b r a m s. Nu kā tad tas sapasēs? Tas nemaz nepasēs! Jūs būs kā lielmāte un vinc kā muziks.

A n t o n i j a. Viņš jau citādi negrib.

Ā b r a m s. Ah, nopircet vien drēbe, gan redzēs, kā vinc liks taisīt. Man ir viens smalks gabals. Jūs Rīgā nedabūs labāka. (*Iziet ātri pa vārtiem.*)

A n t o n i j a. Jāparunājas ar pašu. Redzēs, ko teiks. (*Prom istabā.*)

J o s k e (*iet apkārt murminādams*). Nach Amērike, nach Amērike... (*Smīn.*) Ja woll, ja woll...

TRĪSPADSMITAIS SKATS

Joske. Pindaciša.

P i n d a c i š a. Vadzi, Joske, cik dosi par šitiem astriem? (*Izņem no priekšauta apakšas labu kušķi buntē sasietu astru.*) Mans puišietis sakrājis no sava zirga astes.

J o s k e. Cik es dos? (*Pacilā bunti.*) Es dos vienu gabalinu kartuna.

P i n d a c i š a. Labi.

J o s k e. Dod šur!

P i n d a c i š a (*astrus atkal noslēpdama*). Es pate viņus iebāzišu tavā vezumā. Man tur tā kā tā jāiet garām. Kreisajā pusē, pakaļā.

J o s k e. Jā, jā...

Pindaciša iet uz dibinu. Pindaks uznāk viņai pretī.

ČETRPADSMITAIS SKATS

Joske. Pindaciša. Pindaks.

P i n d a k s. Ko tad tu tur zem tā priekšauta pabāzuse? (*Grib paskatīties.*)

P i n d a c i š a (*atgaiņādamās*). Tāds kā grābšķis! (*Ātri promjām.*)

PIECPADSMITĀIS SKATS

Joske. Pindaks.

P i n d a k s. Kas tur viņai bij, Joske? Vai atkal kāds audekla gabals?... Piesargi savu ādu, žid! Ja es jūs abus vēl kādreiz pieķeršu pie andeles, tad nebūs labi! Tas meitiets jau pa žīda nastu vien dzīvotu! Kas viņai tur bij?

J o s k e. Tur bij... tur bij viena kuskita cūku spalvu.

P i n d a k s. Ko nu māžojies! Cūku spalvu viņa no manis vis neslēptu! Laikam jau bij vilna?

J o s k e. Var būt, ka bij ar vilna. Es lāgā neredzēj.

P i n d a k s. Neredzēji gan! Ak tu tāds draņķis! Ziemu man jāsaldē rokas, kājas, tad žēlojas, ka žurkas aitām visu vilnu nodzinušas, un nu bāž žīdam vezumā. Es tev gan rādišu, lielā žurka! (*Prom sievai pakaļ.*)

Joske noskatās smīnēdams Pindakā. Kārlēns iznāk no istabas.

SEŠPADSMITĀIS SKATS

Joske. Kārlēns.

K ā r l ē n s. Nu mums būs liela andele, Joske. Ko domā, saimniece mani iecēla visām Silmaču zirgu astēm par kungu! Viendien apspicēju, un nu ir liels lērums astru. Cik dosi mārciņā?

J o s k e. Kaķi maisā nevar pirkt. Parādi, tad solišu.

Zāra iznāk no istabas.

K ā r l ē n s. Tūdaļ atnesišu! (*Prom.*)

SEPTIŅPADSMITĀIS SKATS

Joske. Zāra.

Zāra. Nu, ko viņš teic?

Joske. Viņš dod naudu, lai es brauc uz Amērike.

Zāra. Un tu?

Joske. Es braukš...

Zāra. Tu brauksi...! (*Sāk raudāt.*)

Joske. Es braukš uz Trentelberg un ieriktēs ar to naudu priekš tevs maza bodite!

Zāra. Ā! Joske! (*Apķeras Joskam.*)

Joske. Tatte kummt!

Zāra palaiž Joski vaļā un atvirzās no viņa nost.

Ābrams uznāk ar nastu.

ASTOŅPADSMITĀIS SKATS

Joske. Zāra. Ābrams.

Zāra (*laipni, padevīgi*). Gut'n Tag. Herr Wulfson!

Ābrams (*auksti, strupī*). Tag! (*Nodarbojas gar nastu.*)

Zāra (*uz Joski*). Tad jūs man ienesīs to zīde diege spolit? Numero fircach.

Joske. Es ienesiš.

Zāra prom istabā.

Ābrams (*ņurdēdams*). Zīde diege! Zīde diege! Uzkārt ar zīde diege!

Aleksis un Antonija iznāk no istabas.

DEVIŅPADSMITAIŠ SKATS

*Ābrams. Joske. Aleksis. Antonija. Tad Dūdars. Bebene.
Pindaciša. Pičuks. Kārlēns. Rūdis.*

A l e k s i s. Nudie, varēju iztikt ar pašaustu.

Ā b r a m s (*nastu atraisījis*). Paskatīties jau var, saimniek. Skatīšana naudes nemaksā... Labdien, saimniek... Redz, sitas gabals. Ne par tumsu, ne par gaisu, ne par plānu, ne par biezu. Palūkot pasi, kas par Würde. Un es lēte aprēķinās.

*Aleksis un Antonija apskata gabalu.
Dūdars iznāk no istabas.*

D ū d a r s. Man ar ļausat paskatīties?

Ā b r a m s. Nākat, nākat, meister!

D ū d a r s. Ā — nevar neko teikt.

J o s k e. Feine drēbe, feine drēbe.

Bebene uznāk. Viņai seko Pindaciša.

B e b e n e. Ak nasta jau vaļā! Un vai skaisti lakati arī ir?

J o s k e. Vai nu beš, Bebu māt. Kur tad tu te?

B e b e n e. Nu tāpat uz nedēļām. (*Cilā vienu otru gabalu.*)

P i n d a c i š a (*arī piespraukusēs klāt*). Vai, vai, kas par mantām!
Ka nu bijuse nauda!

Ā b r a m s. Nerakat, nerakat! Skates ar ac, ne ar roke!... Nu kas ir, saimniec?

Rūdis aiz klēts nelabi ieķērcas.

Nr. 8. Mūzika.

A n t o n i j a. Kas tur?

R ū d i s. Vail... Vē, vē, vē... vē!

P i č u k s (*ap istabas stūri*). Kas tur par ķezu?

K ā r l ē n s (*ap klēts stūri*). Bites! Bites!

A n t o n i j a. Laiž bērnus?

K ā r l ē n s. Nē... Rūdis... es nezinu...

R ū d i s (*uzskrien uz skatuves no aizklēts*). Va, vai, vai, vai! Glābiet!

Zāra iznāk no istabas.

*Kārlēns (uz priekšu dodamies un ar rokām atgaiņādamies).
Bites! Bites! Bites!*

Pindaciša. Ujā, vējš! (Iespiedzas un slēpj galvu rokās.)

Rūdis. Glābiet! Glābiet! (Dodas pūlī iekšā.)

Grupa izjūk. Rūdis apkāpj Bebeni. Antonija un Dūdars, galvas glābdami, ieskrien istabā, Aleksis klētiņā.

*Bebene. Laid nu vaļā! Laid vaļā! (Sāk spiegt.) Uj, uj, uj,
pagāni! (Atgaiņājas.)*

Pičuks. Va velns! (Aizbēg.)

*Joske. Uh! Man ar... man ar... (Rauš sev bites no pakauša nost.
Uz Zāru.) Bēdz, bēdz!*

Zāra skraida apkārt.

Ābrams. Ui, uī, uī! Oi! Och! (Skraida apkārt.)

Pindaciša spiedz.

*Rūdis (apkārt skriedams). Glābiet, ļautiņi, glābiet! (Pagrūž
galvu zem jaunas drēbes. Pauna izjūk, daži gabali nokrīt zemē.)*

*Kārlēns paķer garu katūņa gabalu, met sev to uz galvas un satin
tajā netišām arī Bebeni.*

Bebene. Ujā, ujā!

*Ābrams. Puikes! Mane naste! (Pieskrien klāt. Uz augšu palēkdams.) Uch! Gewalt! Au, vai! Oi! (Atlec nost.) Milā Bebe... milā
Ievin māt! (Sāķer Pindacišu aiz priekšauta un grib zem tā pabāzt
galvu. Pindaciša neļau. Priekšauts pārplīst. Ābrams uzklāj noplēsto
pusi sev uz galvas un skrien apkārt kā dulls. Sasitas ar Joski kopā.)
Oi, Gewalt, oi, Gewalt! Gewalt!*

*Bebene. Nu nav labi, nu nav labi! Vai, vai, vai, vai! (Grib
iesprukt klētiņā, bet nevar attaisīt durvju.)*

*Pindaciša. Nu pastardiena klāt, nu pastardiena klāt! (Skrien
apkārt, redz, ka neviens nastas neievēro, un ieogrūž lakatiņu brunču
ķešā. Liels juceklis.)*

Priekšgars krīt.

OTRAIS CĒLIENS

Trešā bilde. Dinamīts krāsni

Istaba kā pirmā bildē. Krāsns.

*P i e z ī m e. Lai šo bildi varētu izrādīt arī uz mazākām skatu-
vēm, kurās nav iespējams uzstādīt vēlāk sabrūkošas krāsns, tad
jārīkojas vai nu tā, ka vienā kulisē uzstāda no publikas puses redza-
mu krāsns priekšu, vai arī tā, it kā pēdējā stāvētu kulisē un publikai
nebūtu redzama. Abos gadījumos Ābrams aiziet aiz skatuves līdz ar
Pindacišu un klupdams atkal uz tās uzskrien, tiklīdz sprādziens
norīb. Ja iespējams, tad tā jāierīko, ka pie tam krāsns priekša sabrūk.*

*Dūdara mašīna pie viena, Zāras pie otra loga. Galds, uz kura
visādi skrodera amata rīki. Rūdis sēd pie mašīnas un šūn. Pieceļas
un sāk pie galda divus gabalus sadiegt kopā.*

PIRMAIS SKATS

Rūdis. Kārlēns.

R ū d i s (dzied).

Cik blēdīgi tie vecāki,

Kas dēlus audzina!

Cik blēdīgi tie vecāki,

Kas dēlus audzina!

Jau māte mazu šūpulī

Man' sauc par skroderi.

*Jau māte *utt.**

Kad es jau biju izaudzis...

Kārlēns ienāk.

K ā r l ē n s. Kas tad notika, kad tu jau biji izaudzis?

R ū d i s. Tad mēs abi dziedājām tālāk. Nāc palidzi! Sāksim no gala. (*Dzied.*)

K ā r l ē n s. Cik blēdīgi?... B ē d ī g i tie vecāki!

R ū d i s. Mani ir blēdīgi! Es to dziesmu dziedu drusku savādāk. Uz savu pašu vīzi, kā kur saka. (*Izvelk ķešas grāmatiņu un uzšķir to.*) Te... Te viņa uzrakstīta!

K ā r l ē n s (*lasa*). Ahā! Nu tad no tās vietas, kur tu apstājies.

A b i (*dzied, pie kam Kārlēns arvien Rūdīm aizsteidzas priekšā*).

Kad es jau biju uzaudzis,

Tad dod pie meistera.

Kad es *utt.*

Ar adatām un pletizer

Tas zēns top ievainots.

Ar adatām *utt.*

R ū d i s. Neņem tu tik ātri. Tu tak dzirdi, tā ir bēdīga dziesma.

K ā r l ē n s. Nu labi, labi. (*Abi dzied ļoti lēnām.*)

Trīs dakteri, trīs slakteri

Ap manu gultu stāv...

Trīs dakteri *utt.*

Ar Dievu nu, sirdsmīļākā,

Ar Dievu, pasaulīt!

Ar Dievu nu *utt.*

K ā r l ē n s. Nudie, sirds vai līdzī lokās, cik gauds meldiņš. Sevišķi šitas vilciens (dziedādams); lala, lala, lalala! To tu uzraun, kad Dūdars tevi par tām bitēm sāk svētīt. Tad sirds viņam paliks mīkstāka. Jeb vai suts jau pārgājis? Parādi vaigus!

R ū d i s. Man jau nepampst.

K ā r l ē n s. Ak tad dabūji gan jau?

R ū d i s. Ej nu ej! Mans meisters ir kā labs pulkstens: iet riktīgi, bet nesit!

K ā r l ē n s. Nu, šoreiz es uz to pulkstenu nezin kā vis nepaļautos. Ņem nu labāk to cigāru un uzpravi pie laika dūšu, ka vieglāk to negaisu vari pārļaut.

R ū d i s. Es jau redzu gan, kam tā dūša jāuzpravi.

K ā r l ē n s. Nuja. Dienvidus tūliņ būs pagalam, un cigārs vēl tāpat. Tu tak apsolijies...

R ū d i s. Gan jau dabūsi, gan dabūsi!

K ā r l ē n s. Ko tur nu vilcināties! Kas jādara, jādara! Pīpēsim tūliņ!

R ū d i s. Te jau meisters saodis.

K ā r l ē n s. Laidisim dūmus krāsni.

R ū d i s. Ak tā. Jā, tā gan... Pag, kur es viņu nobāzu. (*Meklē.*)
Bet ka tik neuznāk vien!

K ā r l ē n s. Viens vaktēsīm, otrs pīpēsīm.

R ū d i s (*papīru attīdams*). Skaties, te man Joskes dotais dinamīts!

K ā r l ē n s. Diezgan daudz. (*Aptausta.*) Bet valgs, kā liekas.

R ū d i s. Jāpakaltē drusku krāsni. (*Ieliek pulveri krāsni.*) Jā — un tev no astru andeles nekā?

K ā r l ē n s. Nekā. Vai zi', ja tā Pindaciša nebūtu tam skuķam māte, tad es tai lietai gan drusku meklētu pakaļ. (*Nostājas pie loga.*)

R ū d i s (*cigāram ar šķērēm nogriezdams galu*). Ak tad tev tā Ieviņa patīk gan? (*Notupstas pie krāsns, uzraun spičku un pīpē.*)

K ā r l ē n s. Nu, uz to pusi jau nu gan ir... Kā smeķē?

R ū d i s. Feini!... Man tik mazi lāgā nepatīk. Es pie tām lielākām... Va velns, kur feini! Bet stiprs! (*Pīpē un laiž dūmus krāsni.*)

K ā r l ē n s. Nāc nu tu pie loga!

R ū d i s. Tūliņ, tūliņ! (*Pīpē.*)

K ā r l ē n s. Nāc nu, nāc!

R ū d i s (*pieceļas un iedod Kārlēnam cigāru*). Še. (*Paliek pie loga, kamēr Kārlēns pie krāsns pīpē.*) Bet tā ka pulverim pelnu vien neuzdrišķini virsū!

K ā r l ē n s. Nebēdā.

R ū d i s. Aleksis nāk!

K ā r l ē n s. Fu tu! Jau viņreiz mani krogā par papirosu... (*Grib cigāru grūst krāsni.*)

R ū d i s. Krāsni! Vai tu traks!

K ā r l ē n s. Vai die! (*Atlec atpakaļ.*) Pavisam aizmirsu!

OTRAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis. Elīna.

Kārlēns (*cigāru gar sāniem nolaizdams*). Vai Aleksis nāk?

Elīna. Apstājās un sāka ar saimnieci runāt.

Kārlēns. Tā. (*Iet uz kreisajām durvīm.*)

Rūdis. Bet tikai pusi vien, Kārli!

Kārlēns. Gan jau, nebīsties. (*Prom.*)

TREŠAIS SKATS

Rūdis. Elīna.

Elīna. Nu, kā veicas, Rūdi!

Rūdis. Laulājamais ancuks jau nu vēl nav sagriezts. Šitie (*rāda uz sagrieztiem vadmalas svārku gabaliem*) jau nu būs jaunā vīra svārki. Ir gan tam Alekšam laime! Palūko, kas par mīkstu un smalku drēbi...Elīn, vai mēs arī tik prātīgi nevarētu apprecēties? (*Paņem pletizeri un piegrūž pie tā apslapinātu pirkstu.*) Ak tu pagāns, jau atkal salts! (*Prom pa kreisai.*)

Elīna stāv pie galda, paceļ lielītās vadmalas gabalu drusku uz augšu, skatās tajā, noslīgst pie galda krēslā un atspiež, vadmalu vaļā nelaizdama, rokā galvu.

Aleksis ienāk pa vidu.

CETURTAIS SKATS

Elīna. Aleksis.

Aleksis (*stāv brīdi pie durvīm un tad tuvojas galdam*). Jau atkal lielās domās...

Elīna (*vadmalu nomezdama uz galda*). Nemaz ne.

Aleksis. Negriezies nu projām. Es to asariņu tava vaiga galā jau redzēju.

E l i n a (*vaigus ātri noslaucīdama*). Melis. (*Novēršas.*)

A l e k s i s (*skatās viņā brīdi, pāriet tad ar nodurtu galvu pār skatuvi un nosēstas Zāras krēslā. Klabinās ap šūnamo mašīnu*). Vai zini, Elīn, man arī prāts nemaz nav jautrs. (*Pauze.*) Tādas domas vien galvā stāv... tādas... ka varētu kaut kur aizbēgt. (*Pauze.*) Jo tuvāk tā diena nāk, jo savādāk paliek ap sirdi... Nemaz nezinu, kas būs, kas nebūs.

E l i n a. Tu tā runā... tā... it kā tevi kāds būtu piespiedis.

A l e k s i s. Piespiedis... Piespiedis jau manis neviens nav.

E l i n a. Nu ko tad... Ko tad žēloties!

A l e k s i s. Elīn... vai tad tu arī reizēm neizdari bez piespiešanas, ko vēlāk tomēr nožēlo?

E l i n a. Aleks, par ko tu ar mani šitā runā!

A l e k s i s. Es pats nezinu. Man tā ir, it kā man vajadzētu palīga. Elīn, man bail... man bail no tās... Jāņa dienas...

E l i n a. Aleks, par ko tu ar mani šitā runā!

A l e k s i s (*galvu saņemdam rokās*). Ak, es gribētu no pasaules izputēt! (*Pauze.*)

E l i n a (*asarās trīcošu balsi*). Tā nav pareizi, Aleks. Tu pats to lietu esi iesācis, tev nu viņa arī jādara līdz galam. Nu vairs nekā.

A l e k s i s. Es jau zinu, es jau zinu. Nu viss par vēlu, nu nekas vairs nav atdarāms. Ak, kas mani toreiz grūda uz to miestīņu!

E l i n a. Kā tad tas viss notika?

A l e k s i s. Vai es vairs lāgā zinu!... Visu ceļu viņa bij tik mīļa kā saulīte. Miestīņā iegājām tādā mazā istabiņā un ēdām pusdienu. Viņa pastellēja pudeli vīna; dzērām, dzērām... sēdējām uz dīvāna, dzērām un smējāmies. Tad vēl vienu pudeli... un tad viņa man tā patika, un tad es izmuldēju tādas nelabas lietas... (*Pauze.*)

E l i n a (*klusām*). Jā, nu vairs nekā. Nu tik dari vien projām. Nav jau viņa ni slikta, ni neglīta. Gan iedzīvosaties.

Dūdars ienāk pa vidu.

Silmačos jau nebūs grūta iedzīvošanās.

A l e k s i s. Nebūs?

PIEKTAIS SKATS

Aleksis. Elīna. Dūdars.

Aleksis un Elīna apjukuši. Dūdars uzmet vienam un otram mirkli un nosēstas pie savas mašīnas.

Elīna iziet pa kreisai.

SESTAIS SKATS

Aleksis. Dūdars.

D ū d a r s. Tur klēts galā to ceriņu un jasmīnu starpā ir jauka vietiņa. Tur tā patīkami var izlaisties zemē un zvilnēt.

A l e k s i s. Jā. (*Kavējas nervozi ar svārku drēbi.*)

D ū d a r s. Jaunās ābelītes visas vareni saņēmušās. Šopavasār stādijāt?

A l e k s i s. Jā...

D ū d a r s (*pēc brītiņa*). Skaista drēbe. Būs lepns uzvalks.

A l e k s i s. Būs jau gan...

D ū d a r s (*pieceļas un sāk ap galdu rīkoties*). Saki tak, Aleks, — vai tā Elīna noskaitusēs vai noskumuse, ka tik klusa staigā apkārt?

A l e k s i s. Kā lai es to zinu!

D ū d a r s. Tu tak nupat ar viņu runāji.

A l e k s i s. Bet ne par tādām lietām.

D ū d a r s. Tā. (*Maza pauze.*) Tūka vestei arī labi lielu priekšu?

A l e k s i s. Nē. Līdz augšai cieti. Tā ka tikai slipsu var redzēt.

D ū d a r s. Par ko tad tā?

Antonija ienāk.

SEPTĪTAIS SKATS

Aleksis. Dūdars. Antonija.

A n t o n i j a. Šuvēja manis meklējot.

D ū d a r s. Tā nu pate meklējama. Es viņu redzēju pie akas, kur Joske savam zirgam smēla ūdeni.

A n t o n i j a. Nu tad lai viņi izrunājas vien... Brūtgana svārkus griezīsiet?

D ū d a r s. Jāsāk jau ir. Tātad paliksim, Aleks, pie cietās vestes?

A n t o n i j a. Ko? Cietu vesti laulājamiem svārkiem? Par ko? Kā tas izskatīsies? Par ko tad tā? Nē, griežat vien labu dziļu, Dūdar. Es būšu visa balta kā sniega pūka, un šis taisās tumšs kā bērnieks. Nē, nē, tā tas neiet!

A l e k s i s. Nu tad griez arī labu lielu priekšu. (*Iet uz vidus durvīm.*)

A n t o n i j a. Kur tu iesi?

A l e k s i s. Man... man Pindakam jāpalīdz noguldīt alus mucas. (*Prom.*)

ASTOTAIS SKATS

Dūdars. Antonija.

D ū d a r s. Man tā liekas, ka pareizāk būtu, ja mēs to vesti taisītu ar cietu priekšu.

A n t o n i j a. Kādēļ tā?

D ū d a r s. Tādēļ, ka Alekša prieki nemaz neliekas esot tik lieli.

A n t o n i j a (*puserrīgi*). Ā! (*Jautri.*) Dūdar, Dūdar, jūs tak to Aleksi nesāksiet aprunāt?

D ū d a r s (*laipni*). Dievs pasargā! Bet vai variet roku likt uz sirds un teikt: viņš ir laimīgs?

A n t o n i j a. Kādēļ ne! Viņš gan savu laimi neizrāda tik — nu, tik aušīgi kā es. Vīriešiem tas arī nemaz nepiederētu. Bet laimīgs viņš ir, to es zinu!

D ū d a r s. Nu, kad jūs to ziniet, tad ir labi.

A n t o n i j a. Vai dzi, Dūdar, jūs tā runājiet, it kā jums tas kremtu, ka es to Aleksi paņemu. Bet tev gan manis nevajadzēja apskaust. Es pa šitiem astoņiem gadiem Silmačos tik laimīga vis neesmu bijuse, kā es izlikos. Ak, ar tik vecu, kāds viņš bij, ir liela klapata... Toreiz arī viss tā savādi sagadījās kopā. Tu sagandēji savu kāju. Visi sacīja, ka to noņemšot. Māte bārās, kad es par tevi pēc tās nelaimes vēl ierunājos, un, kad vecais Silmačs atnāca, tad viņa tikām runāja, tikām runāja, kamēr es... Saprotams, nebij jau

tur viņas griba vien, bij jau tāpat mana arī. Man gribējās būt par lielu saimnieci. Un tā es tevi atstāju. Bet tiesa ir: ne vienu reizi vien rūgti par to esmu noraudājuse.

Dūdars glāsta nemierīgi ceļgalu.

A n t o n i j a. Redzi, to es tev reiz gribēju pastāstīt... Bet nu tas viss pārdzīvots. Nu ar patīkamu vīru dzeršu kāzas, un tu... (*šķelmīgi*), tu, mīlo Dūdars, neapskaud manis un nedusmojies par to.

D ū d a r s (*Antonijā noskatīdamies*). Brīnums jau nekāds nebūtu, ja es to darītu. Bet tā nav. Es visas savas cerības esmu sasējis pauniņā un nolīcis pašā lādes dibinā. Lai nu viņas tur mierīgi satrun! Bet tevi gan es labprāt redzētu tā īsti laimīgu. Ar pirmo vīru tev vilās. Lai nu laime nāk ar otru! Tā ir mana vēlēšanās, un tādēļ es runāju. Es baidījos, ka Aleksis mantas dēļ... bet, ja tu zini, ka tā nav, tad jau viss labi.

A n t o n i j a (*viņam roku uz pleca uzlikdama*). Tu man esi labs draugs, Dūdars. Nudie, es neesmu tik laba pret tevi kā tu pret mani. (*Iziet.*)

DEVĪTAIS SKATS

Dūdars. Tad Rūdis.

D ū d a r s (*sāk uz vadmalas ar krītu uzvilkt izgriežamo gabalu līnijas. Apstājas, velk atkal, noliek krītu. Apsēstas. Apkampj ar abām rokām galda malu, atstutējas pret to, it kā galdu gribētu bīdīt projām, atliec galvu atpakaļ. Tikko dzirdami.*) Ā! (*Nobrauka ar roku pār pieri un matiem. Rūdis ienāk ar pletizeri.*)

D ū d a r s (*atkal sākdamš zīmēt*). Kā liekas, Rūdi, tad tu savus galvas gabalus sāk aizmirst. Vai nevari man, piemēram, pateikt septīto bausli?

R ū d i s. Tev... tev nebūs — nokaut.

D ū d a r s. Pareizi. Tev nebūs nokaut Silmaču bišu. Un ko tu dari?

R ū d i s (*pavāji*). Kādas pāra nu gan esmu nokāvis.

D ū d a r s. Un kādēļ tas bij vajadzīgs?

R ū d i s *cieš klusu.*

D ū d a r s (*brīdi Rūdī noskatījies*). Mazais Rūdiņš, kas bez
mediņa nevar dzīvot. (*Smejas.*) Nāc nu, dēliņ, drusku tuvāk!

R ū d i s (*lūgdamies*). Meister!

D ū d a r s. Nāc nu, nāc, nāc!... Tā... Tuvāk un ausi labi tuvu...
Tuvāk, tuvāk!...

R ū d i s. Tik stipri vien ne, meister!

D ū d a r s. Nē, gluži klusām. (*Klusām Rūdim ausī.*) Kaunies
un nedari tā vairs otrreiz!... Dzirdēji?

R ū d i s. Dzirdēju gan.

D ū d a r s. Nu?

R ū d i s. Par simtu rubļu otrreiz vairs tāda šķandāla netaisītu!

D ū d a r s. Nu — es ticēšu!... Un tagad ej un atnes manu cen-
timetru mēru, uzkāru to uz ceriņu zara... bet paga... es pats...
neliec tu dzelzim izdzist. (*Prom pa vidu.*)

R ū d i s (*atņem dziļi elpu, it kā no kādas nastas atsvabināts.*)
U-pā! (*Sāk pletēt un dziedāt.*)

Nr. 9

Jūdzu savu pletizeri
Piņģerota ratiņos,
Ņem' adatu, pātadziņu,
Braucu sievas lūkoties.

Brīnās ciema zeltenītes:

Zāle deg, zeme kūp!

Tur tek manis kumeliņis,

Simtu jūdžu skrējējiņš.

«Aija manu baltu dienu,

Kas par dižu precinieku!

Ņem, kundziņi, kuru gribi,

Ņem ir pašu pasterīt.»

«Paga, paga, māmuliņa,

Ļauj meitiņas noskatīt,

Ļauj man viņu tikumiņu

Ar olekti pamērīt!»

Zāra ienāk un nosēstas pie savas mašīnas.

DESMITAIS SKATS

Rūdis. Zāra.

Rūdis. Sakiet tak, mamzelīt, — vai jūs pazīstiet žīdu, kas savas preces nelielī?

Zāra. Es prieks jums nees nekāda mamzelīte.

Rūdis. Kā tad jūs lai saucu? Par freileni? Bet kur tad jums, freilenīt, tā muiža?

Zāra. Mani sauc Zara Goldbaum. Saucat mani pie vārda.

Rūdis. Ko tad Joske teiks, kad jūs tik draudzīgi uzrunāšu! Tad vēl var iznākt dueliers uz olektīm!

Zāra (*nepacietīgi*). Mani sauc Goldbaum!

Rūdis. Goldbaum... «Klausaties, Goldbaum...» — tas skan tā, kā kad ar puisieti runātu. Tas nav pa latviešu mēlei.

Zāra. Nu tad nelauzet par velt galve un nerunajet ar mani nemaz.

Rūdis. Vai nebūs garlaicīgi, ja mēs te sēdēsīm un dēdēsīm kā divas koka bildes?

Zāra. Man tas patīks.

Rūdis. Ahā — tādēļ ka es jums tādus grūtus jautājumus ceļu priekšā. Vai pazīstiet žīdu, kas savas preces nelielī?

Zāra. Nē, tas vēl nav piedzims.

Rūdis. Un kad šis dzims?

Zāra. Tad, kad skroderzelles mācēs redzet; kad vinem ar muti slikte prece vairs nevarēs pataisit par labu! (*Pieceļas, prom.*)

Rūdis (*viņai noskatīdamies pakaļ*). Skaties, kas par mēli!

Pindaciša ienāk no kreisās puses.

VIENPADSMITAIS SKATS

Rūdis. Pindaciša.

Pindaciša. Nupat nopirku sev un meitenam divus lakatiņus. Esi nu, Rūdiņ, kā meitasvīrs tik labs un apvilē!

Rūdis. Ja jau nu cimdu pāri kā sievasmāte dosi, tad vilēšu.

P i n d a c i š a. Kas tu par dārgu skroderi!

R ū d i s. Kā visi labie meisteri.

P i n d a c i š a. Tā jau gan. (*Cilā šūnamos drēbes gabalus un glāsta uz galda gulošo vadmalas baķi.*) Tā jau gan... (*Ieklepojas.*) Va dzi, Rūdiņ, varēji nu gan manam večam pa dienvidiem kādu vesti uz kāzām izmeisterēt!

R ū d i s. Do' šu' vadmalu!

P i n d a c i š a. Vadmalu?... Nu te jau ir vadmala. Vesels baķis.

R ū d i s. Hm! No tās griezīsim Alekšam.

P i n d a c i š a. Un pie tās pašas reizes: šņik, šņik — veste arī zemē... No tiem izgriezumiem... Ve, kas par baķi! Un man nav ne olekts! Žurkas aitām pērn visu vilnu bij nodzinušas... Nudie varēji. Nežēlošu i tā cimdu pāra. Mikstu, ar dzīpara rakstiem.

R ū d i s (*palūko ar roku, vai pletizeris vēl karsts. Noslēpumaini.*) Vai zini ko, Pindaciš?

P i n d a c i š a (*jauki, paklusām*). Nu?

R ū d i s (*dzelzi paceldams*). Dagrūd te savu mēli, tad redzēsi Rīgu!

P i n d a c i š a (*cerībā maldināta, īgni*). Ej nu, āksts, ej! Es dzirdēju, tu esot tāds ziķers puika — —

R ū d i s. Bet nu tu man savas meitas vairs nedosi!

Ābrams ienāk pa vidu ar satuntuļotu galvu. Pindaciša noslēpj lakatiņus. Rūdis nosēstas pie mašīnas un smīn.

DIVPADSMITAIS SKATS

Rūdis. Pindaciša. Ābrams.

R ū d i s. Nāc, nāc, Ābram. Mēs nupat strīdamies par tiem lakatiņiem, kurus tu Pindacišai šodien pārdevis.

Ā b r a m s. Es? Lakatines? Šodien?... Kur ta lakatines ir?

R ū d i s. Pindacišas ķešā.

P i n d a c i š a. Ko nu viņš mānās!

R ū d i s. Nemānās vis, Ābram.

P i n d a c i š a. Es viņus nopirku no Joskes.

Ā b r a m s. Mele! Joske sacij, vinc neka nav pārdevs. Tu man tās lakatines par to lērum ese nozagus.

P i n d a c ī š a. Ujā, pagāns! Tu dzirdi, Rūdi?

R ū d i s (*sāk piepeši ar mašīnu tarkšķināt*). Es nekā nedzirdu, es šūnu! (*Aptur mašīnu, paņem dzelzi, iet uz durvīm.*) Nu, vai Tomuļu mātes riebums ko palīdzēja, Ābram?

Ā b r a m s. Ko nu palīdzēja! Tu jau redze! Galva kā spaine! Va z i n e, Rūde, es teve (*krata ar pirkstu*)... es teve...

R ū d i s. Vai tad es biju vainīgs! Ja tu šorīt būtu vairāk pātaru skaitījis un mazāk sīpolu ēdis, tad tevi tās bites būtu likušas mierā! (*Prom.*)

TRĪSPADSMITĀIS SKATS

Ābrams. Pindaciša.

Ā b r a m s. Nu, kur ir tās lakatines?

P i n d a c ī š a. Skaties nu, skaties! Vai šitas ir tas? (*Rāda batista lakatiņu.*) To es no Joskes dabūju par astriem.

Ā b r a m s. Par astriem! Mele! Kur tu astres nēme! Un ta otre lakatine?

P i n d a c ī š a. Nav jau nu otra.

Ā b r a m s. Es sūdzēs saimniecei! Es ies uz uradnik!

P i n d a c ī š a. Nu, šē nu, šē! Rij savu lakatiņu! (*Nomet to uz galda.*) Es jau viņu tāpat vien paņēmu.

Ā b r a m s. Tu vine are tapat vien vareja nopirkt. Fui, tāda smuce par pāre kapeikes! Tu es' viene smucīga mātite, Pindacis!

P i n d a c ī š a. Man jau nu pašai arī tā kā žēl. Es jau nu esmu pārsteigusēs. Vai nu tev ar par to nieka lakatiņu nabagos būtu jāiet! Nestāsti nu citiem vien, Ābram! Es tev ar par to kaut ko uzzīlēšu.

Ā b r a m s. Tu man uzzīlēs, ka tu man vēl kaut ko ese nozagus!

P i n d a c ī š a. Ni jau. Vai tu zini ar, ka tavs Joske ir brūtgans? Te tā šņeideriene — ar to viņš bučojās.

Ā b r a m s. Tas nav tiesa!

P i n d a c ī š a. Abat šļakstēja vien!

Ā b r a m s. Tu melo, Pindacis! Nudien tu melo! Tas nav tiesa!

P i n d a c i š a. Ko tur nu mums strīdēties! Ja man to lakatiņu atstāsi par pirktu, tad tev parādišu, ko tas Joske ar to šuvēju dara.

Ā b r a m s. Se, tu vine es' nopirkus. (*Atsviež viņai lakatiņu.*)

P i n d a c i š a. Paldies, paldies... (*Noslēpj lakatiņu.*) Šņeide-riene tūliņ nāks šūt. Es tad skroderus izmānīšu laukā un tavu dēlu iesaukšu iekšā. Tad tu viņos varēsi noskatīties.

Ā b r a m s. Vini toc nebūs tik dume un bucos, kad es redzēs!

P i n d a c i š a. Būs gan tik dumi. Tev, lūk, jāpaslēpas. Uzkāp tur uz krāsns. Es tev kaut ko aizklāšu priekšā. Tā tu brangi varēsi noskatīties.

Ā b r a m s (*skatās krāsns augšā*). Hm — to varete gan izdarīt.

P i n d a c i š a. Nu tad trausies tik augšā! (*Iziet laukā pa kreisai.*)

Ā b r a m s (*stenēdams rāpjas krāsns augšā*). O, Joske, Joske, Joske...Eh... eh... oh!

P i n d a c i š a (*ienāk un uzkar deķi uz kārtiņas, kura divās auklās karājas virs krāsns*). Nu, lūk, tā. Nu iešu palūkot, kur viņi abi ir. (*Iziet pa vidu. Maza pauze.*)

Ā b r a m s (*aiz deķa*). Oh! Ui! Oh! (*Pakar galvu un paskatās istabā. Atraun to ātri atpakaļ.*)

Bebene ienāk.

ČETRPADSMITĀIS SKATS

Ābrams. Bebene. Tad Rūdis. Kārlēns. Joske. Pindaciša.

Antonija. Zāra.

Bebene apskatās visapkārt, pieiet tad pie krāsns, izvelk no ķešas pīpi, iekar to mutē, nolikstas, uzraun spičku un mēģina pīpi aizpīpēt. Tas neizdodas. Uzraun otru un trešu spičku un nomet visas krāsns priekšā zemē. Beigās pīpe iepīpēta. Te atveras durvis un Rūdis ar Kārlēnu ienāk pa vidu. Bebene satrūkstas un dodas ar pīpi pie sāniem uz kreisajām durvīm. Tās atveras, un Pindaciša stumj Joski iekšā. Bebene bēg uz labo pusi, pīpi mēģinādama iebāzt ķešā. Tas neizdodas. No labās puses ienāk Antonija. Bebene atvirzās pie krāsns atpakaļ un iesviež pīpi krāsni. Briesmīgs rībējiens, dūmi un liesma. Krāsns izjūk, un Ābrams nokrīt zemē.

V i s i (*cits caur citu*). Dievs Tēvs!... Kungs tētīt... Vai die!...

Ā b r a m s (*ieķērcas un guļ tad acumirkli kā bez samaņas. Pieceļas, īsi stenēdams*). E... e... e... Nu es ir pagalam. (*Kliegdams.*) Ui! Oi Gewalt! Es deg, es deg! Glābet, es dege! (*Skrien pie viena, pie otra.*) Es deg, es deg, es deg!

J o s k e. Du brennst nit, du brennst nit, Tatte! Still, sei still! (*Grib viņu noķert.*)

A n t o n i j a. Dieva dēļ! Kas te? Ābram, ko jūs uz tās krāsns augšas...?

Ā b r a m s. Es tur uzkāpe... es gribej Joske redzet...

A n t o n i j a. Joski — no krāsns augšas?

Ā b r a m s. Ah, nepraset toc — dzēs man, es deg, man mugure deg!

B e b e n e. Vai die, vai die, vai die!...

J o s k e. Tu nededz! Still, still! (*Ir viņu saķēris.*)

Ā b r a m s. Lej man ūdene... spaine... uz ake, uz ake... (*Izraunas no Joskes rokām, prom pa vidu.*)

A n t o n i j a. Zeņķi! Pakaļ! Saturiet viņu!

Priekšgars krīt.

Ceturtais bilde. Laime pirtiņā

Silmaču pirts. Gulta ar šūpuli.

PIRMAIS SKATS

Auce. Tomulīša.

Auce sēd uz gultas un šūpo bērnu.

T o m u l ī š a (*durvīs*). Nekā neredz. Nav ni dūmu, ni uguns.
Būs kāds šāvis.

A u c e. Bet tas troksnis bij par daudz spēcīgs. Visa pirtiņa jau noligojās.

T o m u l ī š a. Pičuks nāk!

A u c e. Dzirdēs, ko tas stāstīs.

T o m u l ī š a. Nez vai kāds te tuvumā akmeņu neplēš!

A u c e. Dzirdēs jau nu gan!

Pičuks ienāk ātri.

OTRAIS SKATS

Auce. Tomulīša. Pičuks.

P i č u k s (*ļoti uztraukts*). Nu, ko mazais? Nesatrūkās lieliski?

T o m u l ī š a. I neuzmodās. I nepakustējās.

P i č u k s. Melo... Auce?

A u c e. Bij jau nu tā. Bet kas tur notika?

P i č u k s. Ak, jūs man tikai negribiet stāstīt. Neesot iztrūcies!
No tāda lēruma! Ka tik nu nepaliek slimš vien! (*Noliecas pār šūpuli.*)

A u c e (*smaidīdama*). Tici nu, tici, kad tev saka. Bet kas tad tur bij? Vai kāds šāva?

P i č u k s. Un tu pate? Vai tu stipri nesatrūkies?

A u c e. Ko nu! Tā drusciņ jau nu sarāvos. Bet tas nekas. Ek, Tomuļu māte arī tā saka.

T o m u l i š a. Kā tad, kā tad, tur nekāda sliktuma.

P i č u k s. Ak, tas žids, tas žids! Tas sasodītais Ābrams!

T o m u l i š a. Ko tad šis?

P i č u k s. Nu, ko nu? Tas Joske to šņeiderieni grib precēt. Bet Ābrams ne. Un, kad nu jaunais neklausās, tad vecais istabas krāsni ieliek pulveri, uzraušas pats uz krāsns, iemet spičku bizzālēs un uzsprakš ar visu krāsni gaisā.

T o m u l i š a. Ak tu tē'! Tāda žida! Tad nu krāsns laikam pagalam?

A u c e. Un tas žids?

P i č u k s. I negudro. Vesels kā rutkis. Jaunais gan aizskrēja dakteram pakal. Kad atvedis — nez vai lai neienāk arī pie mūsu puikas?

T o m u l i š a. Ko nu, ko nu, Rudzīt, naudu par velti dakteram rīklē grūdīsi! Nav jau nu mazais itin nemaz... Bet par apmierināšanu uztaisīšu viņam šovakar ūdeni ar zālītēm.

P i č u k s. Nu labi, labi... Lai viņu velns sasper, tādu židu! Nevarēja citur iet gala meklēt!

T o m u l i š a. Ar krāsni šauties gaisā! Ak, ak! Ka vēl nākamreiz uz rijas bedri neiet slīcināties. Bet kas tev stāstīja? Viņš pats?

P i č u k s. Skroderēns. Tas dzirdējis, ka vecais ar dēlu par to lietu švanderījuši. Rūdis, lūk, prot pa p u s v ā c i s k i.

T o m u l i š a. Ta jau gan. Hm, hm. I židam, lūk, tāpat tēva sirds. Negrib vis, ka dēls paņem kaut kādu.

P i č u k s. Tā tam večam vajadzēja. Vienīgs dēls, un tam pašam pēc patikšanas neļauj apprecēties!

Antonija, mazo Toniju pie rokas vezdama, ienāk.

TREŠAIS SKATS

Auce. Pičuks. Tomuliša. Antonija. Tonija.

A n t o n i j a. Labdien jūsu mājā! Nu, Auce, kā skrien? Ek, Tonija nāk uz mazo puisīti, vai neesot sabijies. Un kā tev pašai?

A u c e. Nesatrūkos jau nu vis necik.

A n t o n i j a. Tā ka tas tikai bērnam nenāk par sliktu. Pirms tu viņam —

T o m u l ī š a. Es jau viņai visu to izstāstīju, saimniec.

A n t o n i j a. Nu tad liec to vērā, Auce. Es tādēļ vien atskrēju.

A u c e. Iedomāšu, iedomāšu.

A n t o n i j a. Dod nu Aucei kukuli, Tonij.

T o n i j a (*pasniedz Aucei papīra tītņi*). Še.

A u c e. Paldies, paldies, Tonij. (*Attin papīru vaļā.*) Vai, kas par mantām! Kas tās visas apēdis!

A n t o n i j a. Bet puisīšam arī lai dodot!

A u c e. Kā tad, kā tad! Tam jau saldumi ļoti patīk. Vai mazo puisīti gribi redzēt, Tonij?

T o n i j a. Jā.

A n t o n i j a (*paceļ Toniju un ļauj viņai ieskatīties šūpulī*). Nu, kā viņš tev patīk?

T o n i j a. Es nezinu.

A u c e. Ē, kāds viņam mazs, mazs deguniņš un maziņa, maziņa mutīte! Vai tev negribētos tāda maza brāliša? Gribētos?

T o n i j a. Gribētos.

A n t o n i j a. Tonija puisīti drusku arī gribēja pašūpot. (*Nolaiž bērnu zemē.*) Tu šūposi, un es dziedāšu... Šitā, šitā... (*Piepalīdz šūpot un dzied.*)

Nr. 10

Uz kalniņa mēnestiņis, aijā, žūžū,

Ripu rāpu uzrāpāja, žūžū.

Mēnestiņi, baltsvārcīti,

Nenāc mūsu lodziņā.

Uz upīti pakalnē

Teci, teci klusiņām.

Tur stāv divi bārainiši

Zvaigžņotām actiņām.

Sēstatiesi laiviņā,

Mēnestiņis vizinās.

Mēnestiņis vizinās

Aiz sudraba pavediena.

[N.B. Pie uzvešanas ieteicams dziedāt tikai pirmos trīs pantus.]

Kamēr Antonija dzied, Auce ēd no atnestiem saldumiem un iebāž Pičukam slepeni arī pa gabaliņam mutē.

A n t o n i j a. Vai nu būs diezgan? Nu puisītis būs aizmidzis. Liksim nu, lai viņš čuč... Vai tev kā nevajaga, Auce? Vai sirds nav uz kādiem kārumiem?

A u c e. Paldies, paldies, man jau nu visa ir gana. Jūs jau mani par daudz uzpasējiet... Šorīt jau arī māsa bij raudzībās. Tur uz galda vēl visa nasta tāpat ir. Paga... (*Iet pie nastas, izņem divus plāceņus, dod tos Tonijai.*) Še nu tev atkal kukulis no mazā puisīša!

A n t o n i j a. Pietiks jau ar vienu vien!

A u c e. Lai nu iet vien divi! Labs plācens ar ogām un labi izrūdzis.

A n t o n i j a (*uz bērnu*). Ko tad tu sacīsi?

T o n i j a. Paldies.

A n t o n i j a. Tā. Nu esam izciemojušās. Dod nu Aucei roku... Lūk, tā! Un tā ka tu man tā mazā nepataisi slima, Auce! (*Prom ar Toniju.*)

CETURTAIS SKATS

Auce. Pičuks. Tomuliša.

P i č u k s. Tā gan ir... Pašai tik daudz darīšanu, bet tomēr par visu iedomā. Bet tā ka tu arī klausies, Auce!

A u c e (*smiedamās*). Nu viņam atkal būs jaunas bažas! (*Pārbrauka mīlinādamās ar roku par viņa matiem, iebāž tam konfekti mutē.*) Turi nu muti!

T o m u l i š a. Lai nu, lai nu! Tādi jau tie jaunie ir. Kad atnāks otrais trešais, tad būs savādāk.

Bebene ienāk.

PIEKTAIS SKATS

Auce. Pičuks. Tomuliša. Bebene.

B e b e n e. Vai die! Vai die! Vai die!

T o m u l ī š a. Nu, nu, ko tad tu tā!

B e b e n e. Man tas sabailis... tas žīds... tas... tikko man neuzkri-
ta virsū. (*Nosēstas.*) Daeju pie krāsns, sak, tur tā kā dūmi nāk
laukā — te uzreiz: blikš! — un es tikko pate ne augšupēd! Esi nu
tik laba, Tomuļu māt... te man tas vaigs... nez vai tajā nav
saskrējis skrējējs... dur kā ar iesmu... Apvārdosi drusciņ to
vaigu.

T o m u l ī š a. Par ko ne, par ko ne! Redzēsi, kā attiksies.

B e b e n e. Es jau zinu, zinu — tu jau esi liela riebēja.

T o m u l ī š a (*pieiet pie Bebenes un aplūko viņas vaigu*). Jā, te
ir gan tāds... tāds... Bete... ej, Pičuk, atnes no lejas akas ūdeni.
Tepat pirts akas par biezu. Tādā bērna nevar mazgāt.

P i č u k s. Tūliņ. (*Prom.*)

SESTAIS SKATS

Auce. Bebene. Tomulīša.

T o m u l ī š a. Puisiešiem nav nekāda skatišanās, kur meitieši
savā starpā darās. Nu tad... (*Saņem Bebenes galvu un spaida to
vairāk reižu, rokas pielikdama gan pie pieres un pakauša, gan pie
deniņiem.*) Pret rītiem, pret vakariem, pret tukšajiem ziemeļiem.
Melnis krauklis skrej pa jūru, skrējējs skrej pakaļ. Miļā Laima,
ņem to slotu, atslauki viņu atpakaļ. Lai Bebu māte... (*Klusām, sevi
pārtraukdama.*) Kā tevi sauc vārdā?

B e b e n e (*svinīgi*). Made.

T o m u l ī š a (*riebdama*). Lai Made paliek pie savas veselības.
Apiņ kurpiņ; apiņ sprodziņ — kas Madē nemierīgs, lai paliek mie-
rīgs... Tā! Staigā nu vesela!

B e b e n e. Paldies, paldies... Edz, edz — palika tūliņ tā kā labāk.

T o m u l ī š a. Pret vakaru apriebšu vēlreiz.

B e b e n e. Nuja, nuja.

Elīna ienāk.

SEPTĪTAIS SKATS

Auce. Bebene. Tomulīša. Elīna.

E l ī n a. Bebu māt, šie tevis meklē. Atraduši krāsni tava veča pīpes gabalus un nu spriež — —

B e b e n e. Ko šie spriež? Es no krāsns gribēju izraut to degli, ko tas žīds tām bizzālēm bij pielicis. Ar pīpes kātu gribēju izraut.

E l ī n a. Nu tad ej nu izstāsti, kā tā lieta bij. Citādi uzgriezīs vēl visu vainu uz tevi.

B e b e n e. Ta tad cilvēki! (*Ātri prom.*)

E l ī n a. Un tad viena sieva tevis gaida, Tomuļu māt. Atnesuse bērnu, lai pārmazgājot. Prasīja, vai lai šur nākot.

T o m u l ī š a. Nē, nē! Ienesīs vēl slimību... es turpat saimes galā to ūdeni... (*Prom.*)

ASTOTAIS SKATS

Auce. Elīna.

E l ī n a. Nu, kā nu iet, Auce?

A u c e. Labi, mīļā, labi!

E l ī n a (*nosēstas*) Ak, mīļā, kaut es arī tā varētu sacīt!

A u c e. Par ko tad tev jāžēlojas?

E l ī n a. Ak!

A u c e. Nu, nu?

E l ī n a. Tu jau gan zini. Sirds tāda vien ir kā pilna asaru. Negribēju i uz tevi nākt. Bet nodomāju, jāparunājas drusku ir, sak, varbūt paliks vieglāk.

A u c e. Jā, jāpārcieš jau nu tā lieta ir. Grūti jau nu tas nākas.

E l ī n a. Ak, kaut es tev to varētu izstāstīt! Tā diena nāk nākamo... es nezinu, kas ar mani pavisam notiks.

A u c e (*mierinādama*). Gan viss būs labi.

E l ī n a. Tā tu saki. Tā viegli izteikt. Bet to visu pārdzīvot...

A u c e. Jā, jā... Man jau tā nav bijis. Bet to gan var domāt.

E l ī n a. Un kad viņš pats vēl būtu nezin cik laimīgs. Bet nav.

A u c e. Nava? Aleksis?

E l ī n a. Nava, nava, mās! Pats man to izstāstīja.

A u c e. Aiz to tāds domīgs vien, domīgs vien apkārt staigā. Ak tad mantas dēļ...? To gan nebūtu domājuse!

E l ī n a. Nevaino nu viņa tādēļ! Mantas dēļ... Tur ir kas cits arī. Uz to mantu jau nu viņš tā nemaz nav.

A u c e. Nu kas tad viņu uz to lietu spiež?

E l ī n a. Tur ir viss kas. Reizēm, lūk, tā dzīve tā sarežģijas. Kā dzijas gabaliņš. Tu tin, tin, viss iet labi, uzreiz drusku kas aizmetas, tu pavelc, paknibini, un nav viens, divi, kad pavediens mezglu mezglos. Vai tu tur vainīga? Vai tu tā gribēji?...

A u c e. Ir jau nu gan tā dažreiz.

Rūdis sāk dziedāt.

E l ī n a. Un ko nu vairs lai dara?

A u c e. Ko nu vairs? Pāri dienu priekš kāzām! Nu viss lai iet vien uz priekšu!

E l ī n a. Jā. Lai iet... (*Sāk dikti šņukstēt.*)

A u c e (*ļoti mīksti*). Ak, neraudi nu! Vēl jau vis nevar teikt, ka viņš tavu asaru vērts!

E l ī n a. Un lai viņš būtu sliktākais cilvēks pasaulē!... (*Raud.*)

Nr. 11

R ū d i s (dzied ārā).

Ai, meitenes, ai, zeltenes,

Kur šķināt sārtās rozes,

Kur pināt vainadziņ?...

Ienāk. Elīna nolikstas dziļi pār šūpuli.

DEVĪTAIS SKATS

Auce. Elīna. Rūdis.

R ū d i s. Ai, meitenītes, ai, zeltenītes, vai jūs to plāceņu nastu bez manis gribiet apēst?

A u c e. Vai tu jau uzodis, ka man plācenis?

R ū d i s. Kā citādi būtu atradis ceļu uz tavu pili? Saodu vēl ko citu arī. (*Skatās apkārt.*) Te kaut kur vajaga būt kādai pilnai pudelei.

A u c e. Nu tad nāc arī šurp! (*Dod viņam plāceni.*) Še par tavu smalko degunu. Elin, tev ar, ko pasmeķēt!

E l i n a. Paldies.

A u c e (*uz Rūdi*). Vai nazis ir klāt, ko pudeli attaisīt?

R ū d i s. Vai nu bez naža! (*Izvelk no ķešas nazi un attaisa pasniegto pudeli.*)

A u c e. Kur man tā glāzīte palikuse? (*Meklē.*)

R ū d i s (*pa tam kož plācenī un ēd. Piesteidzas pie lodziņa un atgrūž to vaļā.*) Karlo, Karlo! Nenāc vis šur! Aucei nav ni ogu plāceņa, ni nekā!

A u c e. Kuš tak, kuš; uzmodināsi vēl bērnu.

Elīna pakustina šūpuli. Kārlēns ienāk.

DESMITAIS SKATS

Auce. Elīna. Rūdis. Kārlēns.

K ā r l ē n s. Nu?

A u c e (*ielej vīnu*). Še, Rūdi... Kārlēn, ņem plāceni!

K ā r l ē n s. Danka, danka! (*Ņem.*)

R ū d i s (*glāzi paceldams*). Nu tad lai izaug liels un spēcīgs kā ozols un lai izmācās par tikpat smalku skroderi kā mans meisters!

A u c e. Ujā, tādas vēlēšanās! Par skroderi! Nē, nē, tur es saku nē!

R ū d i s. Par ko? Vai es reiz nebūšu lepns vīrs! Skaties, kāds jau tagad izskatos, kad krūtis izgāžu! Un skrodera amats arī tas drošākais visā pasaulē. Neēdušu, nedzērušu tu tak būsi ceļā satikuse? Bet saki — kad tu no plika esi bēguse krūmos?

A u c e. Viena alga. Bet pie skrodera jau nu nedošu.

K ā r l ē n s (*kas pa tam glāzi satvēris*). Nu tad lai no viņa reiz iznāk ģenrāls un lai tas ieņem desmit turku pilsētu!

A u c e. Tas jau nu drīzāk! (*Ielej un sniedz glāzi Elīnai.*) Tev jau nu gan vajadzēja papriekš nekā šiem.

Elīna. Nekas, nekas. (*Dzer drusku.*) Uz tavām laimēm!

Pičuks ienāk.

VIENPADSMITAIS SKATS

Auce. Elīna. Rūdis. Kārlēns. Pičuks.

Pičuks. Dūdars dzenā pletizeri, Rūdi!

Rūdis. Ahā!

Elīna. Man arī jāiet.

Kārlēns. Man jau sen! (*Prom.*)

Rūdis. Mēs nupat dzērām uz tava mantinieka laimēm, Pičuk!

Pičuks. Tas labi, tas labi.

Elīna ar Rūdi prom.

DIVPADSMITAIS SKATS

Auce. Pičuks.

Auce. Lai izaugot par ģenrāli un ieņemot desmit turku pilsētu.

Pičuks. Nu, kas zin, ka no tā zeņķa reiz arī neiznāk liels vīrs.

Niprs priekš sava vecuma viņš diezgan ir.

Auce. Nu, nu, pāri nedēļu vecs bērns...

Pičuks. Nestāsti tu man! Noskatīties jau var...

Auce. Nu tad skaties vēl un pielūko, vai neesi pārskatījies.

Es drusku izsteigšos laukā un sakulšu drēbītes.

Pičuks. Ej, ej.

Auce (*iet. Durvīs*). Iedzer... ek, tur ir...

Pičuks. Gan jau... gan jau... (*Auce prom. Pičuks satver pudeli, pielej sev glāzi un iedzer, laimīgi smaidīdams. Ielej otru. Noliek tad piepeši pudeli un steidzas pie šūpuļa. Paskatās bērņā, pasmaida un nosēstas uz gultas. Šūpo bērnu, pusbalsī un nepareizi dziedādams.*)

Eja, eja, mazais bērns; eja, eja, mazais bērns; eja, eja, ejaja...

Aleksis ienāk.

TRĪSPADSMITAIS SKATS

Pičuks. Aleksis.

P i č u k s. Nāc, nāc, palīdzi! E, kā precētam vīram ir grūt! Da-
liek pie zāgēšanas — zāgē ka zāgē... Tā tev arī būs citu gadu.

A l e k s i s. Es redzēju, ka Elīna šurp atnāca.

P i č u k s. Saimniece arī nupat te bij. Abas ar Toniju izšūpoja i
mazo i. Vai tu arī viņā nepaskatīsies? Brūtganiem jau laimīgas acis.

A l e k s i s. Nezin vai visiem. (*Nostājas un skatās šūpulī.*) Tev
gan laikam liels tas tēva prieks?

P i č u k s. Ak, mīļo Aleks... (*Satver it kā negribot Alekša roku un
spiež to.*) Mīļo Aleks... To tu pats drīzi piedzīvosi. Miļa sieviņa... Tāds
puika... ē, nāc, iedzersim glāzi vīna! (*Novēršas no Alekša, izdzer ie-
lieto glāzi.*) To es nupat sev ielēju. (*Pielej no jauna.*) Tā... Un gaba-
liņš plāceņa tev arī jāuzkož... (*Izņem plāceni un piegriežas atkal
Alekšam.*)

*Aleksis pa tam nošļucis uz gultiņas, salicis elkoņus uz gultiņas
gala un licis galvai noslīdēt uz rokām.*

P i č u k s. Nu, kas tev?

A l e k s i s. Nekas... nekas... man beidzamās dienās galva tāda...
tāda... es... to vīnu... sadzersim vēlāk, brač.

P i č u k s. Ak nu, vienu glāzīti...

A l e k s i s. Vēlāk, vēlāk... (*Iziet, deniņus ar pirkstiem apņēmis.*)

P i č u k s (*noskatās viņam pakaļ, pieiet tad pie vaļējā loga un
sauc.*) Auce!

A u c e. Jā. (*Ienāk.*)

ČETRPADSMITAIS SKATS

Pičuks. Auce.

A u c e. Vai mazais...?

P i č u k s. Nē. Izdzersim kopā to glāzi vīna, ko Aleksis apnicināja.

A u c e. Apnicināja?

P i č u k s. Jā. Palika uzreiz tāds... tāds... viņam tagad tā prece vien pa galvu jaucas. (*Auce grib nosēsties.*) Nē, nāc te pie manis... Tā. Un nu dzer. (*Pieliek viņai glāzi pie lūpām.*) Un nu es. (*Dzer.*) Un tad vēlreiz tu un vēlreiz es. Tā... (*Noliek glāzi.*) Saki, sieviņ, — vai esi jau pārdomājuse, kā mēs to zeņķi sauksim?

A u c e. Nu kā citādi kā tavā vārdā — par Pēteri!

P i č u k s. Par Pēteri? Taisnību sakot... man tas vārds... Nu lai iet arī! Bet labi gan mēs viņu audzēsīm. Un skolosim viņu, skolosim... līdz pat ģimnāzijai!

A u c e. Ujā! Kur tad mēs to naudu...?

P i č u k s. Nopelnīsim! Mēs tādi divi jauni cilvēki! Ņemsim lielu algu. Es strādāšu kā zirgs!... Ā, kas man spēka!... Un sīksti dzīvosim. Kā divi krami. Bet to puiku, to mēs... Tu viņam izaudīsi tādus smalkus krekliņus, smalkus un baltus kā ievas ziedus, un es viņam no kviešu salmiem nopīšu tādu skaistu, mazu platmalīti... un tad viņš staigās... un būs tikpat sārts un tīrs, un rātns kā mazā Tonija. Un actiņas viņam tā spridzēs, un visi sacīs: skat, kas tiem Rudzišiem par feinu puiku! Ak, un tad... un tad...

A u c e. Ej, ej — tu jau nu runā gluži kā... ko tu nu niekojies!

P i č u k s. Ak, lai, lai! Neviens jau manis nedzird!... Ak, mīlā, es katram labam cilvēkam labprāt spiestu roku un teiktu: «Vai tu zini arī, cik es laimīgs?» (*Ārā sāk dziedāt.*) Bet es jau nedrīkstu, viņi jau teiks, ka es dums palicis. Bet tā divatā... tavā priekšā... es tak varu... tu tak arī tāpat... tu tak arī tāpat no visas sirds... vai ne? (*Spiež viņas roku.*)

A u c e (*ar valgām acīm*). Ko nu prasi, ko nu vēl prasi!

P i č u k s. Ak, Auce... ak tu... Kas par dzīvi! Kas par dzīvi! (*Noliek savu galvu uz viņas pleca. Antonija, Rūdis, Kārlēns un kāds puisis dzied ārā.*)

Ai, meitenītes, ai, zeltenītes,

Kur šķināt sārtās rozes,

Kur pināt vainadziņ?

Uz zaļa kapa, pie balta krusta,

Tur šķinām, pinām rozes,

Tur vīta vainadziņš...

Priekšgars lēnām krīt.

TREŠAIS CĒLIENS

Piektā bilde. Līgo!

Silmaču dārzs ar ceriņu un jasmīnu krūmiem. Vienā pusē klēts, otrā istabas durvis ar mazu balkonu.

PIRMAIS SKATS

Ieviņa sēd un pin vainagu. Dzied. Kārlēns.

Nr. 12

Par gadskārtu Jānīts nāca, līgo, līgo!
Savu bērnu apraudzīt, līgo, līgo!
Vai tie ēda, vai tie dzēra,
Vai Jānīti daudzinaja?

Kārlēns (*fabāž galvu ap mājas stūri un sviež Ieviņai ar puķēm*). Līgo! (*Nozūd.*)

Ieviņa. Kas tad tur? Tāds kā! Es jau gan redzēju!

Kārlēns (*uznākdams*). Es jau arī gribēju, lai tu redzi. Vai tad jau tik agri lopus esi sadzinuse mājā?

Ieviņa. Vai tad tas agri! Ek, cik augstu vien vairs saule! Priekš Zāļu vakara tas nemaz nav agri.

Kārlēns. Vai visas govīs bij appuškotās?

Ieviņa. Vai tad neredzēji, kad mājā dzinu?

Kārlēns. Es taisni tai brīdī biju pagrabā. Kā tad ar nikno Zīmaļu izgāja? Vai tai arī bij kronis uz ragiem?

Ieviņa. E, ka bij!

Kārlēns. Kā tad tu...?

Ieviņa Man palīdzēja Ernests. Tas turpat uz robežām ganija.

Kārlēns. Vai zini, Ieviņa, tas Ernests... tas...

Ieviņa. Nu? Kas? Kas tam Ernestam par vainu?

Kārlēns. Nu lai tas knauķis tikai piesargās!

Ieviņa. Par ko?

Kārlēns. Ak, ko nu!... Redzēsi gan, kas no viņa iznāks!

Ieviņa. Nez kas vēl no paša iznāks!

Kārlēns. Varens saimnieks.

Ieviņa. Ē, saimnieks! Domā, ka brālis tā apprecējas, tad šim arī būs tāda laime! Ni jau.

Kārlēns. Pats visu sapelnišu. Krāšu rubli pie rubļa kā... kā... tā kā tu tur liec puķi pie puķes. Kam to vainadziņu vij?

Ieviņa. Nevienam.

Kārlēns. Došu tam pusi no sava siera, kas man šovakar tādu vainagu uzliks galvā!

Ieviņa. Ēd vien pats! Nez kur es to sieru lai grūžu! Man jau tak tēvs un māte no savas daļas arī dos!

Kārlēns. Nu tad nopirkšu bambamkas... (*Ir viņai līdzās nosēdies un virzās vēl tuvāk klāt.*) Palūko nu — vai nav priekš manas galvas par lielu?

Ieviņa (*viņam vainagu uzlikdama galvā, bet vaļā nelaizdama*). Nu redzi, nu re pats, ka par lielu! Tas būs Alekšam.

Pindaks uznāk ar steķiem rokā.

OTRAIS SKATS

Ieviņa. Kārlēns. Pindaks.

Pindaks. Ko tad jūs te? Ko tad jūs te saķērušies?

Kārlēns (*pieceldamies*). Es... man te bij darīšanas... saimniece atsūtīja...

Pindaks. Ej nu vien savās darīšanās tālāk... Es jūs gan zinu... Vai t' nu nekustēsi vēl!

Kārlēns prom.

TREŠAIS SKATS

Pindaks. Ieviņa.

P i n d a k s. Ak tad tu man atkal jau ar to smurguli...? Ko?
I e v i ņ a (*apvainota*). Ko t' jau nu atkal sāksi! Ni nekas bij, ni!
Ni bij apkēries, ni! Nupat kā danāca.

P i n d a k s. Ak tu man vēl tā liela preti! Skaties, skutele! Bet es
tev gan... (*Grib viņu kampt aiz auss.*)

Ieviņa pieceļas un aizbēg aiz krūma.

P i n d a k s. Ko, vai t' vēl bēgsi! Šur' nāc!

I e v i ņ a. Es jau nu neiešu!

P i n d a k s. Kad dzišos pakal, tad nebūs labi!

I e v i ņ a. Šis mani panākšot!

P i n d a k s. Nu paga, draņķi! (*Dodas meitenam spēji pakal.*)

I e v i ņ a (*spiedz un bēg. Pindaks viņu saķer aiz krūma.*) Tēt,
tēt! (*Kliegdamā.*) T-ē-t!

Rūdis iznāk no saimes gala.

CETURTAIS SKATS

Pindaks. Ieviņa. Rūdis.

R ū d i s. Kas tad te par lērumu? Pindak, Pindak!

P i n d a k s (*Ieviņu aiz auss uz priekšu vezdams*). Jā, Pindak,
Pindak! Es jūs gan visus noļus! (*Uz Rūdi.*) To skuķi jums būs likt
mierā!

R ū d i s. Tāds kā! Kas tad viņu aizskar? Tev gan pašam neva-
jadzēja būt tādām burlakam! Noknieb meitenam vai visu ausi! Ar
ko tad šī vēlāk lai dzird?

P i n d a k s. Ak tad tu man te laikam būsi tas apikāts! (*Ar drau-
došu iekustēšanos.*) Kā grābšu tevi arī, tā...

R ū d i s. Ujā, ujā, nešpetnais! (*Atvirzās prom.*)

Pindaciša iznāk ātri no istabas, kuras durvis Kārlēns atver.

PIEKTAIS SKATS

Pindaks. Pindaciša. Ieviņa. Rūdis.

P i n d a c i š a. Ko tad tu te ālējies?

P i n d a k s. Kas tev bēdas!

P i n d a c i š a. Laikam jau to meitenu atkal esi sapauksnījis?...
Ieviņ meit?

I e v i ņ a (*šņukstēdama*). Viņš... dikti... knieba... (*Prom. Rūdis viņai pakaļ.*)

P i n d a k s. Ko nu pakaļ velcies! (*Grib Rūdim iet pakaļ, bet Pindaciša viņu sagrābj aiz elkoņa.*)

SESTAIS SKATS

Pindaks. Pindaciša.

P i n d a c i š a. Tu tak to meitenu laikam vai dzīvu gribēsi apēst, vai?

P i n d a k s. Un tu? Ko tu, viņu šitā palaizdama?

P i n d a c i š a. Kā tad es viņu palaižu?

P i n d a k s. Vai es neredzu! Liela brūte man jau ar tiem puikām! Pfū, kauns!

P i n d a c i š a. Vai die, vai die, kas tā par muldēšanu!

P i n d a k s (*zobus griezdam*). Es tev gan vaidēšu! (*Iegrūž viņai duku sānos.*) Ā, tu!

P i n d a c i š a (*dusmīgi*). Tāds kā! Laikam vēl sāksi kauties! Ka nedabū pretī!

P i n d a k s. Ak šitā man! Skaties, zagle!

P i n d a c i š a. Nu gan došu pretī! (*Paceļ roku.*)

P i n d a k s (*sagrābj roku un sakrata sievu*). Ak tu! Es tevi gan izmācīšu!

P i n d a c i š a. Tas jau nu par velti! (*Iegrūž Pindakam duku sānos.*)

P i n d a k s. Ak šitā! (*Atsprēdzē ātri bikšu siksnu, satver sievu aiz rokas un lej viņai ar siksnu pa muguru.*) Nezodz, nezodz, pagāns! Nelien žīdam nastā! Nezodz, nezodz — neatgrūd pēdigās lupatas žīdam!

P i n d a c ī š a. Vai, vai, vai — vai, vai, vai — vai, vai! (*Izraunas no Pindaka rokas, aizbēg aiz saimes gala.*)

P i n d a k s. Es tev gan!... (*Apjož atkal siksnu ap vēderu.*) Vai lakatiņu nav diezgan! Vai bodi atvērsi! (*Kārlēns glūn pa durvju šķirbu.*) Velni tādi... visi... pasitami... (*Aiziet rūkdams aiz mājas.*)

Kārlēns iznāk no istabas.

SEPTĪTAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis. Tad Ieviņa.

Kārlēns apskatās un māj tad uz klēts pusi. Rūdis uznāk.

K ā r l ē n s. Tas jau bij briesmīgs pērkons.

R ū d i s. Jā, zibšņi vien šķīda. Tikko man arī neiespēra! Skaties, i vainadziņu saminis kā lācis! (*Paceļ pinumu un pakar to pie stēķiem.*)

K ā r l ē n s. Par maniem astriem vecenei nu drusku gan uzkniedēt vajadzēja. Bet kur tad Ieviņa palika?

R ū d i s. Tur viņa nāk! Ar noplēstu ausi!

Ieviņa uznāk.

K ā r l ē n s. Par tiesu? Parādi!

I e v i ņ a. Ak, ej tu! Uznāks atkal... un tad atkal kausies.

R ū d i s. Es stāvēšu uz vakts. (*Nostājas pie mājas stūra.*)

I e v i ņ a. Ko nu, niekus, pievaktēsi!

K ā r l ē n s. Kura tad ir?... Ahā! Ak tu cilvēks! Sāp arī vēl!

I e v i ņ a. Deg kā guni.

K ā r l ē n s. Es appūtišu! Es apriebšu! Vai zini, Ieviņ, es māku riebt. Pret rītiem, pret vakariem... (*satver ausi*) trīs dienas vesela, trīs nevesela...

I e v i ņ a. Vai liksi mierā! Nudie, stāstīšu tēvam! (*Prom ar puķēm un vainagu.*)

ASTOTAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis.

Rūdis (*uz priekšu nākdams*). Vadzi, nezin cik pruntelīga viņa pret tevi nu gan nava.

Kārlēns. Nu, viņa tikai tāpat kaķējas. Tas jau nav slikti. Man tādi atskabargaini skuķi patik. Bet kas nu būs ar raķetēm?

Rūdis. Nu jāpietiek ar to vienu, kas bez laika uzskrēja gaisā. Joskam arī vairs nav pulvera.

Kārlēns. Ak, viņš tikai mānās. Bailes, ka kāds nedabū zināt, ka šis mums to pirmo lādiņu iedevis. Kas zin, ka tad par krāsni nav jāsamaksā. Nu neviens nevar saprast, kas pie sprādziena vainīgs.

Rūdis. Un tā mēs feini tiekam caur. Būtu nu tikai abi laidušies projām.

Kārlēns. Dakteris tak vecajam kādas dienas līcis atpūsties.

Rūdis. Ak, tas tāpat vien. Kad atved, tad tak viņam arī kaut kas jāsaka. Vainas nekādas nav: nu tad lai drusku atpūšas.

Ābrams uznāk.

DEVĪTAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis. Ābrams.

Ābrams (*salīcis, uz spieķa atspiezdamiem*). Oh, oh, oh, oh!

Rūdis. Ko nu vaidi, Ābram! Vai jau esi aizmirsis, ko dakteris sacīja?

Ābrams. Ko tas mulke zin! Noude tas zin jemt, vairak neka!

Kārlēns. Ak tad nav vis ar tevi labi?

Ābrams. Ah, liecat man mierā. Oh, oh!

Pindaciša uznāk.

DESMITAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis. Ābrams. Pindaciša.

P i n d a c i š a (*īgni*). Man ar tevi jārūnā viens biezs vārds, Ābram.

Ā b r a m s. Ta vārde, kas man ar t e v e jārūnā, are nav plāne.

R ū d i s. Cik liecinieku tad katram vajadzēs?

Ā b r a m s. Neviene.

K ā r l ē n s. Nu tad izšeptējaties arī vieni paši! (*Satver Rūda elkonu, abi prom aiz mājas.*)

VIENPADSMITAIS SKATS

Ābrams. Pindaciša.

Ā b r a m s (*kunkstēdams*). Pindacīs, Pindacīs, Pindacīs!

P i n d a c i š a (*mēdīdama*). Vai, vai! Domā, ka šis jau nu garu izlaidīs. Tā jau nu nav.

Ā b r a m s (*sagrauzts*). Pindacīs, par ko tu man uz to krāsne like kāpt! Sake taisnibe: mans Joske tev iedeve to lakatine, lai tu man uzspēr gaisā?

P i n d a c i š a. Lai tevi tukšā, tādas muldēšanas! Vai nu es par lakatiņu...!

Ā b r a m s. Un ta snaidaren tev ar nav mācijus? Vai vine kādreiz neteice: lai vels parau to vece Ābram?

P i n d a c i š a. Fui, kas par dumībām! Tur nav ko klausīties! Bet ko tu esi izdarījis? Kam tu tai Bebenei par to lakatiņu...?

Ā b r a m s. Es vinei stāstij, cik labe es pret teve un cik slikte tu pret mane...

P i n d a c i š a. Tu esi gluži traks ar savu sliktumu!

Bebene uznāk.

DIVPADSMITAIS S KATS

Ābrams. Pindaciša. Bebene. Tad Tomuliša.

Ā b r a m s. Nu, Bebe māt?
B e b e n e. Meņģelos Joske pulvera neesot pārdevis.
Ā b r a m s. Neesot? (*Loka samisis galvu.*)
P i n d a c i š a. Tu biji Meņģelos, Bebu māt? Vai tur arī to ziņu par to lakatiņu jau aiznesi?
B e b e n e. Par kādu lakatiņu?
P i n d a c i š a. Ak, neizliecies nu! Un Pindakam tev tā lieta arī tūliņ bij jāgrūž degunā?

Tomuliša iznāk no saimes gala ar vannīti un iet lēnām pār skatuvi aiz klēts.

B e b e n e. Es Pindakam ne vārda! Es tikai Tomuļu mātei tā drusku...

P i n d a c i š a. Melosi nu!
B e b e n e. Nu tad paprasi viņai pašai!
P i n d a c i š a. Tomuļu māt, Tomuļu māt!
T o m u l i š a (*kura jau aiz klēts nozuduse*). Nu? (*Nāk atpakaļ.*)
P i n d a c i š a. Par ko tu manam puisiešam to lietu ar to lakatiņu, Tomuļu māt? Nu saki — kāda darišana tev tur?

T o m u l i š a. Es? Vai tad es? Es tikai tāpat vien... tā drusku...
P i n d a c i š a. Nu daudz jau tur arī nebij ko stāstīt! Kaunies ar svešā mājā tā palaist savu mēli!

T o m u l i š a. Vai, vai! Es, cilvēks, visu labu, man tas Pindaks vēl tā kā drusku pa krustdēlam... Es, sak, lai drusku tā... tā, ka neizceļas negods... un šī man par to tūliņ acīs!

P i n d a c i š a. Taupi vien pate savu godu, nebēdā par otra, tad būs labi.

T o m u l i š a. Edze nu, Bebu māt, kas cilvēkam Jāņa vakarā jādzird! Nebūtu man i labāk tās lietas nemaz stāstījuse!

B e b e n e. Vai es sacīju, lai tu viņu tālāk laid?
P i n d a c i š a. Ak tu gan nezini, kas šī par pļāpu! Esat gan man divas pasta tašas sagādījušās kopā!

B e b e n e. Ek, cik tā nešpetna! Aiz to tie cilvēki runā, ka tēviņš viņu daudzot. Vajag ar! Tādai vajag ar!

P i n d a c ī š a. Tādai? Kāda tad es esmu? Ko tev esmu izēduse? Par mani jau vis neviens nerunā tādu lietu, kādas par tevi daudzinaja, kad es vēl ganos gāju!

T o m u l ī š a. Ujā, nesāc nu par veciem laikiem!

P i n d a c ī š a. Ē! Par ko tev tie vecie laiki nepatik, Tomuļu māt? Tad vecais Ačka pirka gardu šņapstu, tad Linu Juram bij silti sāni! Ā, vai tad es tevis nezinu, peina ūdens memma!

B e b e n e. Gāz nu viņai to vannīti virsū, Tomuļu māt!

P i n d a c ī š a (*mēdīdama*). Gāz nu vannīti! Par lakatiņu zina lērumu celt, bet kad viss audekla baķis nozūd — —

B e b e n e (*kā dzelta*). Kas par audeklu? Kas par baķi? To tu man pie tiesas pierādīsi! Jānudies! Vai te nav slotas kāta, ko viņai ieogrūst rīklē! (*Skatās meklēdama apkārt.*)

P i n d a c ī š a (*šņākdama*). Sāc tik vien, sāc tik vien! Salam-pāšu abas divas, ka skrandas vien apjuks!

T o m u l ī š a. Bebu māt, Bebu māt!

B e b e n e (*gandrīz reizē ar Tomulišu*). Gāz nu viņai virsū!

P i n d a c ī š a (*pieskrien pie Tomulišas un grib tai vannīti izraut no rokām*). Kad jau nu tev tā ūdens tā gribas, gribas...

T o m u l ī š a. Ujā, ujā! Bebu māt, palīgā, palīgā! Bebu māt!

B e b e n e (*skrien Tomulišai palīgā*). Pagāns, vai tu negudra! Palīgā! Ābram! Dod viņai ar to spieķi pa muguru! Ābram!

P i n d a c ī š a (*reizē ar Tomulišu un Bebeni*). Es jums gan... tas jau nu par velti... apbrucināšu kā vecas vistas.

Visas trīs cīnās. Ābrams, kas bailīgi bij novirzījies savrup, piesteidzas pie balkona durvīm, atver tās un māj.

Ā b r a m s. Meister, meister!

Dūdars iznāk.

TRĪSPADSMITAIS SKATS

Pindaciša. Bebene. Tomuliša. Ābrams. Dūdars.

Ā b r a m s (*Dūdaram savu spieķi sniegdams*). Meister, skirat, skirat!

D ū d a r s (*spēcīgi*). Kas tad tur? Mierā! Mierā!

Sievas izšķiras. Tomulīša ar vannīti ātri prom aiz klēts.

B e b e n e. Tā Pindaciša jau kā negudra...

P i n d a c i š a (*dūres dauzīdama*). Lupatlēverēs to, kas mēli ap mani aplam šaudīs! (*Aiziet uz pagalmu.*)

B e b e n e. Ak to bābu! Ak tavu nešpetnu... (*Ieiet istabā.*)

ČETRPADSMITĀIS SKATS

Ābrams. Dūdars.

D ū d a r s. Kas tad te viņām...?

Ā b r a m s. Tā Pindacise, tā Pindacise! Ak, tas ir viens sātans ar bruncem! (*Gandrīz raudādams.*) Mīlais meister, nu es zin, kas ar to krāsne bij. Vina man gribejuse uzspert gaisā!

D ū d a r s. Ko? Pindaciša?

Ā b r a m s. Jā. Redzet: tam Joskem bij pulverš. Es pēc ta lērum prase: kur vinc ir?... Nav! Esot Mengelēs pārdevš. Es aizstellē uz Mengelem ta Bebe māt. Tur neviens pulver nov pircš. Kur nu vinc palik? Mans Joske ielic to pulver ieks krāsne un sacīs, lai Pindacis mane uzmāne uz ta krāsne virsā, un iedevs vinai viene lakatine. Ak, mans dēls Joske!

D ū d a r s. Tas viss ir nieki, Ābram. Tās ir tukšas iedomas!

Ā b r a m s. Vai tādas lietas nav notikus? Ir vēl lielakas smuces notikus!

D ū d a r s. Kam tad pavisam tādas lietas jādara, no kurām var iznākt šmuces? Kam tu viņam to jaunkundzi liedz?

Ā b r a m s. Es tok domā vise labe. Man vienige dēle — man toc vinem jāpalīdz, kur vinc ir akle, kur vinam trūkst ta saprasan.

D ū d a r s. Viņam tā jaunkundze patīk, tur ir visa saprašana, visa nesaprašana! Sirds palaikam nav valdāma ar paša prātu, ko nu vēl ar otra padomu! Liec nu labāk savu gudrību pie malas un padodies!

Ā b r a m s. Ak, es jau nu vinam ar... es ir tik beigts... tike... lai vinc nem, ko grib... Es neka neteikte, ja es zinate... kur vinc to pulver...

Zāra uznāk.

PIECPADSMITAIS SKATS

Ābrams. Dūdars. Zāra.

Zāra (tuvojas Ābramam nedroši ar glāzi tējas). Te ir jūsu Thee. Pirmin bij par siltu. Vai jūs tagad nedzerset?

Ābrams. Danke, danke!

Zāra aiziet.

SEŠPADSMITAIS SKATS

Ābrams. Dūdars.

Ābrams nobīda glāzi pie malas.

Dūdars. Negribas?

Ābrams. Vai es zin, kas tur ieksā? Reiz jau man ieks to Liel-Bērze, kur ta traka Trīne bij, gribej nogiftet... Ah, man ir raibe mūze, Dūdars. Es vairs nebrauks pa muzike mājām. Sita ir beidzama reize.

Dūdars. Nu, nu, nevajaga tik daudz gausties. Gan būs labi. Dzer nu vien savu tēju.

Ābrams. Nodzeret jūs papriekse.

Dūdars. Na, na! (Smejas.) Manis dē! (Dzer.)

Ābrams. Man tak ir tā... es ies paprieks un noskaitīs sava vakarpātere. (Prom.)

Dūdars nopurina galvu, klusām nosmiedamies. Rūdis iznāk no istabas ar jaunu vesti rokā.

SEPTIŅPADSMITAIS SKATS

Dūdars. Rūdis.

Rūdis. Man pietrūka pogcaurumu zīda.

Dūdars. Mašīnas kastītē, pašā dibinā.

Rūdis grib aiziet.

Rūdi!... Tu uz Jāņiem sacījies taisīt raķetes. Vai būs?

Rūdis. Nē, nebūs.

Dūdars. Par ko ne?

Rūdis. Man... mane... nebij pulvera.

Dūdars. Nebij? Ek, Joskam tak... kur tad tas palika?

Rūdis. Tas? Vai Joskam pulveris esot bijis? To es... taisnību sakot... nezinu.

Dūdars. Un kad nu tev būtu jāmelo?

Rūdis. Tad man... taisnību sakot... būtu jāsaka...

Dūdars. Ka viņam bij gan.

Rūdis *cieš klusu*.

Dūdars (*pamāj, lai Rūdis pienāk tuvāk*). Nu saki — kā tur isti ar to krāsni bij? Bet runā kā vīrs un nevis kā skroderis.

Rūdis. Ar to krāsni?... (*Noteikti.*) Nu, ar to bij tā: mēs no Joskes paņēmām to pulveri, un tas bij valgs. Un tad mēs ar Kārli viņu krāsni gribējām pakaltēt. Tas bij viss. Ko tas žīds un tā Bebene tur apkārt žaustījās, to es nezinu.

Dūdars. Labi.

Rūdis (*iet. Apgriezdamies*). Bet, meister, man tak skāde par to krāsni nebūs jānošūn?

Pindaks stiep alus mucīņu uz steķiem.

Dūdars (*atmet ar roku*). Ej nu vien, strādā!

Rūdis prom.

ASTONPADSMITĀIS SKATS

Dūdars. Pindaks. Antonija.

Dūdars nosēstas. Antonija nāk ap mājas stūri ar lielu uz spaiņa vāka uzliktu sieru un nes to klētī. Sāk krēsla mesties.

Dūdars (*uz Pindaku*). Līgotājiem?

Pindaks. Jā.

Dūdars. Vai tad daudz būs?

Pindaks. Vanagi un Dzelzkājas jau solijušies nākt.

A n t o n i j a. Muciņa jau uz steķiem! Tas labi, Pindak.

P i n d a k s. Laiks jau ir! (*Prom.*)

A n t o n i j a. Nezin vai nebij jāņem lielāka? Ļaudim šovakar nebūs badoties. Ak, Dūdar, ka tu zinātu, ar kādu prieku es rītdienas gaidu! Es esmu tik viegla — es domāju, es vairs nemaz nevarētu piekust!

D ū d a r s *nolaiž galvu, atstutē to rokā un nopūšas.*

A n t o n i j a (*viņam piesteigdamās klāt*). Ak, to es nevaru ieredzēt! (*Paceļ viņa galvu.*) Vienumēr: grūši pūta sila priede... Miļo Dūdar, esi tak nu drusciņ jautrāks! Ko lai es tev iznesu? Kādu vīnu tu labāk dzer?

D ū d a r s. Lai paliek! Es tagad nekā...

A n t o n i j a (*nosēstas viņam pretī, uzliek rokas gari uz galda un kavējas ar tām*). Nu, ko tad? Ko tad?... Miļo Dūdar, tur tak nu vairs nekā nevar darīt! Es jau tagad varu teikt: žēl man tevis ir, tu esi tāds lāga cilvēks... ļoti lāga... un agrāk es jau tevi arī... bet nu... tie gadi... un tad... un tad... neņem nu par ļaunu... tas Aleksis man tak drusku labāk patik nekā tu. (*Viņa roku satverdama.*) Tu to neņemsi par ļaunu? Nē?

D ū d a r s. Kā tad es nu to par ļaunu... Bet jautrāks nevaru būt, kad redzu, kā tu tīšā prātā postam ej pretī. Skaties tik tai Aleksī...

A n t o n i j a. Ak, nu tu atkal par Aleksī!

D ū d a r s. Tā jau ir tā lieta! Ja nu pats ar savu muti būtu apliecinājis, ka viņš nav laimīgs?

A n t o n i j a (*ātri*). Vai viņš tā sacījis?

D ū d a r s. Es tā ko pa ausu galam dzirdēju.

A n t o n i j a. Ak tad ne taisni no viņa! Dūdar, Dūdar, par ko tu plāpas stāsti tālāk!

D ū d a r s. Miļā Antonija, es gribētu tev atvērt acis.

A n t o n i j a (*pusjocīgi, pusprietni*). Ej tu! Tu esi greizsirdīgs, vairāk nekā! Un tagad jau arī viss par vēlu!

D ū d a r s (*pieceļas, aizskarts*). Nu tad nekā!

A n t o n i j a (*satver viņa roku, atkal glaimi*). Nu, nu, nu, neesi nu... neesi nu... tu jau n e e s i greizsirdīgs. Tu esi mans labais vecais Dūdars.

DEVĪŅPADSMITĀIS SKATS

Antonija. Elīna.

Elīna appuško mucīņu.

A n t o n i j a. Vai drīzi varēsīm ēst vakariņas?

E l ī n a. Tikai istabas vien vairs jāizpuško, tad varēsīm ēst.

A n t o n i j a. Vai jaunā kleita līdz rītam būs gatava?

E l ī n a. Būs.

A n t o n i j a. Ja priekš aprotījumiem vēl vajaga zīda, lai ņem vien no mana. Lai ņem, ja vajaga, visu atlikumu.

E l ī n a. Paldies.

Antonija pieiet pie Elīnas un nobučo viņu.

Elīna skatās Antonijā izbrīnējusēs.

A n t o n i j a. Tu man esi tāda laba un paklausīga... Man šovakar ir tā... es jūs, visus labos, gribētu apmiļot. Paga... (*Ieiet istabā.*)

DIVDESMITĀIS SKATS

Elīna. Aleksis. Pičuks. Ieviņa.

Aleksis uznāk un noliek lielu krūzi un glāzi uz galda. Ieviņa nāk no kreisās puses ar vainagu galvā un ar vainagiem uz rokām un ieiet saimnieku galā. Pičuks ar klēpi meiju vai skalbu nāk no kreisās puses un nozūd saimes galā.

DIVDESMIT PIRMAIS SKATS

Elīna. Aleksis.

A l e k s i s (*uztraukts*). Elīn, mums šovakar jāsatiekas. Man ar tevi jārunā.

E l ī n a. Ej projām! Viņa tūliņ nāks atpakaļ.

A l e k s i s. Kas par to! Lai viņa nāk!

E l ī n a. Es negribu, ka viņa mūs redz divatā vien!

Aleksis. Smieklī! Lai redz!
Elīna. Nē! (*Ātri prom istabā.*)

Antonija iznāk ar baltu zīda šalli rokā.

DIVDESMIT OTRAIS SKATS

Aleksis. Antonija. Tad Ieviņa.

Antonija. Kur tad Elīna?

Aleksis. Nupat tur aizskrēja.

Antonija. Ko tad šī...? Nu, nekas. Vai zini ko, Aleks? Iedosi viņai šito šalli kā Jāņa dienas ziedu. Tu jau gan zini, ka viņa to pelnījuse. Iedod to viņai kā jaunais saimnieks.

Aleksis. Vai tad labāk tu pate...?

Antonija. Es jau viņai to kleitas šuvumu un to zīdu... lai nu nāk no tavas puses arī kas.

Aleksis (*paņem šalli*). Šovakar?

Antonija. Jā.

Ieviņa uznāk un šķērsām pār skatuvi uz klēti aiznes vainagus, kurus tā samaukuse uz rokām.

Antonija. Meijas arī, Ieviņ!

Ieviņa. Tās jau pirmiņ ienesu. (*Prom klēti.*)

Aleksis grib arī aiziet.

Antonija. Paga... man tev vēl kas... kas pavisam ērmots... Saki... (*Uzlūko viņu un tad ātri un noteikti, viņam soli pasperdama tuvāk.*) Saki — vai tas tiesa: tu esot nelaimīgs?

Aleksis. Es?! (*Maza pauze.*) Kas tā par... fui! Kas tev to stāstījis!

Antonija. Tā tad tas nava tiesa!

Aleksis. Nē.

Antonija. Es jau arī domāju... Redz, kādas valodas izceļas, ja cilvēks arī tā drusku arīgi neizrāda, kā viņam ap sirdi. Tu tāds pakluss cilvēks. Man jau nu tu tāds patīc. Bet es negribu, lai citi

par mums aplam runā. Tādēļ esi kaut cik jautrāks... jā, miļo Aleks?
(*Satver viņa roku.*)

A l e k s i s. Es nu gan nezinu... bet es lūkošu...

A n t o n i j a. Ienāc drusku pie manis... man tur... (*Ieved viņu
saimnieku galā.*)

Lielā tālumā līgo.

Nr. 12b

Visu gadu Jānīts jāja,

Nu atjāja šovakar!

DIVDESMIT TREŠAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis. Tad Ieviņa.

Kārlēns un Rūdis iznāk no istabas un runā, kamēr tālumā līgo.

K ā r l ē n s (*griež ar nazi no siera gabala un ēd*). Varens siers.

R ū d i s. Jā. Tāds tums. Man arī lieliski smeķē. (*Ēd.*) Vai zini ko?

K ā r l ē n s. Nu?

R ū d i s. Kā būtu, kad mēs šovakar tā drusku lūkotu iemest —
tā drusku pa kraīnei?...

K ā r l ē n s. Man ar tā reiz gribētos.

R ū d i s. Nu tad nolīdīsim kaut kur un nosvētīsim Zāļu vakaru
pa riktīgam.

K ā r l ē n s. Bet alu?

R ū d i s. Šito lielo krūzi. Kad līgotāji būs sanākuši un viss ies
brizdu brazdām, tad es krūzi pielaidīšu pilnu un nozudīšu.

K ā r l ē n s. Tas feini! Tas būs feins vakars!

Ieviņa iznāk no klēts.

I e v i ņ a. Vai iesiet un ēdīsit vakariņas! Dzirdiet, kā citur jau
līgo! (*Prom istabā.*)

R ū d i s. Kas nu šovakar par vakariņām! Ka tikai siers un alus!

K ā r l ē n s. Man ar tāpat!... Iesim nu, sameklēsim kādas nekā-
das Jāņa zāles! (*Abi prom aiz klēts.*)

Tālumā līgo.

Jāņa diena, pupucīte,
Atved skaistu brūtganīņu!

DIVDESMIT CETURTAIS SKATS

*Aleksis. Ieviņa. Dūdars. Elīna. Antonija. Rūdis. Kārlēns.
Bebene. Pindaciša. Pindaks. Pičuks. Auce. Mazā Tonija.
Līgotāji, visi ar vainagiem un Jāņa zālēm.*

*Aleksis (iznāk no saimnieku istabas. Iet un nošļūk pie galda.
Pieceļas atkal, iet apkārt. Iesmejas un noslīgst beigās uz balkona
trepēm. Rokas apņēmis ap ceļgalu.) Līgo! Līgo! (Smejas.)*

*Ieviņa patek ap stūri, paskatās, ka Aleksis uz trepēm, dod aiz
mājas stāvošiem zīmi. Saime sāk līgot. Visi augšā minētie uznāk
no mājas puses, Rūdis un Kārlēns no lauka puses.*

Līgotāji līgo.

Nr. 12d

Visu gadu Jānīts jāja,
Nu atjāja šovakar!

*Kamēr līgotāji līgo, Aleksis ir piecēlies un stāv, lūpas kodīdams.
Antonija iznāk ar divām pudelēm rokā.
Tonija seko ar divām glāzēm.*

Līgotāji.

Labvakari, Jāņa māt,
Vai gaidīji Jāņa bērnu?

Antonija.

Gaidīju jau, gaidīju gan! (Līgo.)

Alu lēju kanniņā,
Sieru sēju ritenī;

Pate savu istabiņu
Rozītē'n izspraudiju!

Antonija ir pudeles nolikuse uz trepēm un nostājusēs Alekšam līdzās. Viņa saņem līgotāju vainagus. Tikpat Antonijai, kā Alekšam uzliek galvā vainagus. Auce Toniju rotā ar baltu ziedu vainadziņu. Ieviņa slepeni apveltī Kārlēnu. Šis Rūdim pantomīmiski rāda, ka cerībās nav vīlies. Veltīšanai notiekot, līgotāji dzied.

Visas bija Jāņa zāles,
Ko plūc Jāņa vakarā;
Visi bija Jāņa bērni,
Kas Jānīti daudzinaja.

Antonija. Paldies, paldies, paldies!

Aleksis (reizē ar Antoniju). Paldies, paldies!

Antonija. Kur nu visu to bagātību lai liekam! (*Noliek uz rokām uzmauktos vainagus uz trepēm, galvā paturēdama vienu vienīgu. Aleksis dara tāpat.*) Lūk, tā... Un nu, Aleks, pacienisim drusku tos Jāņa bērnus. Tu dod līgotājām, es līgotājiem... Tonij, dod nu glāzītes!

Tonija pasniedz katram savu glāzīti. Abi iet apkārt, ieliedami un pasniegdami. Mājas pusē dzird ligojam.

Līgotāji.

Nr. 12e

Visiem vārti appuškoti,
Silmačiemi nepuškoti.

Ieviņa (patecējuse uz dibinu). Vanagi nāk!
Līgotāji (stiprāk).

Kas godīga Jāņa māte,
Atver logu gaidīdama;
Kas jau kāda netiklīte,
Cisiņās vārtijās.

DIVDESMIT PIEKTAIS SKATS

*Priekšējie. Divi līgotāju pulki.
Vanagu līgotāji uznāk pie otrā panta.*

V a n a g u p u i s i s. Labvakar, Silmaču māt!
A n t o n i j a. Labvakar, labvakar!

*Pienākušie īsi sasveicinās ar mājas ļaudīm.
Dzird: «Labvakar! Sveiks!»*

A n t o n i j a. Tas labi, ka esiet turējuši vārdu.

V a n a g u p u i s i s. Kā nu neturēsi. Jānāk tak bij uz jaunā
saimnieka apligošanu. Bet ar tām Jāņa zālēm ir tā paknapi. Vanagu
pļāvās vēl maz ziedu.

*Kāda meita Antonijai pasniedz vainagu. Citi savas Jāņa zāles
noliek uz trepēm vai arī pie tām.*

A n t o n i j a. Paldies, paldies.

Aiz klēts sāk līgot.

Nr. 12f

L ī g o t ā j i.

Sit, Jānīti, vara bungas
Vārtu stabu galiņā!

K ā r l ē n s. Tie ir Dzelzkājas! Es pazīstu Ješkas balsi!

L ī g o t ā j i.

Lai cēlās Jāņa māte,
Lai saņēma Jāņa bērņus.

Dzelzkāju līgotāji uznāk tāpat kā pirmais pulks.

D z e l z k ā j u p u i s i s. Sveika, Jāņa māt! Sveiks, Jāņa tēv!
(*Sniedz Alekšam roku.*)

A n t o n i j a. Sveiki, sveiki!

A l e k s i s. Sveiks! (*Abus apveltī ar vainagiem, kurus tie noliek
uz trepēm.*)

*Līgotāji savā starpā sasveicinās īsi
un bez liekas laika kavēšanas.*

V a n a g u p u i s i s. Redziet, ka Vanagi agrīnāki. Tie jums aizsteigušies priekšā un nu noņems visus lielākos siera gabalus!

D z e l z k ā j u p u i s i s. Gods kam gods! Mūsu meitas aizkavējās, Jāņa zāles lasīdamas!

D z e l z k ā j u m e i t a (*smiedamās*). Skaties, kā šis!... Pats savas muguras ātrāk nevīžoja palocīt!

A n t o n i j a. Jāņa zāles lasīdami, Jāņa bērni izsalkuši un izslāpuši. Vajadzēs atspirdzināties. Es lūdzu uz klēti, uz lielo istabu un še pie mums (*uz saimnieku galu rādīdama*), kur kuram patik. Pičuk, tu gādā, ka klētī nekā netrūkst —

P i č u k s. Jā, saimniec —

A n t o n i j a. Elīna mielos viesus lielajā istabā un mēs ar Aleksi savā galā. Nu, lūdzu, kur kuram patik!

Saime un viesi izdalās pa klēti, pa saimes un saimnieku galu. Kad skatuve tukša, tad tālumā dzird gaviļējam un ar plinti reiz uz reizes šaunam. Šim troksnim piejaucas harmoniku un dziesmu skaņas. Viss diezgan vāji dzirdams. Par brītiņu no saimes gala iznāk Rūdis, apskatās visapkārt, iet un paķer lielo alus krūzi.

Aiznes to ātri aiz klēts. Elīna iznāk un tuvojas galdam.

Kārlēns iznāk no klēts.

E l ī n a. Kur tā alus krūze palikuse?

K ā r l ē n s. Kāda alus krūze?

E l ī n a. Nu, te tā lielā.

K ā r l ē n s. Es nekā nezinu. (*Skatās apkārt. Dikti.*) Es nezinu, kur tā krūze palikuse! Ligo!

Aiz klēts Rūdis iesvelpjas.

Brīnums, kas tur svelpj?

(Ātri prom aiz klēts.)

Elīna grib ieiet klētī. Alekss iznāk no saimes gala ar pudeli un glāzi rokā.

DIVDESMIT SESTAIS SKATS

Elīna. Aleksis.

Aleksis. Elin, es tevis meklēju!

Elīna. Kādēļ?... Ko tu...?

Aleksis. Nāc, iedzersim!

Elīna. Man negribas!

Aleksis. Vai tu domā, ka man gribas! Bet man pavēlēja, lai esot jautrs, un iedeva šito pudeli. Smalks vīns! Iet kā uguns pa dzīslām. Dzer, tev jau arī vajaga būt jautrai!

Elīna. Man tak negribas!

Aleksis. Šovakar ir Zaļu vakars! Neapnicini nu jaunā saimnieka! (*Ielej un izdzer glāzi.*) Un nu tava reize! (*Ielej un ceļ viņai glāzi pie mutes.*)

Elīna (*dzer*). Diezgan, diezgan!

Aleksis. Visu! Caur!

Elīna izdzer glāzi tukšu.

Lūk, tā. Un nu atkal es!

Elīna. Aleks, nedzer tik daudz!

Aleksis. Par ko ne! Man tagad tā vaļa! Tas nekā nemaksā, un man vajaga būt jautram! (*Dzer.*)

Elīna. Miļo Aleks — —

Aleksis. Miļo Aleks? Miļo Aleks? Vai es tev esmu miļš? Saki vēlreiz tāpat! Saki — tad es vairs nedzeršu! (*Noliek ātri glāzi un pudeli uz galda.*)

Elīna pa tam grib ieiet saimes istabā.

Aleksis viņu satver aiz rokas.

Aleksis. Nebēdz tak! Par ko tu bēdz?

Elīna. Es... ak, laid nu, Aleks, laid!

Aleksis. Elin, paklausies jel! Man tev jānodod Jāņu svētku dāvana. Še, tā šalle. Tā nāk no viņas rokas manā un nu no manas tavā. Še ņem! (*Izvelk šalli no azotes, sniedz Elīnai to, nomet viņu piepeši zemē un pasper ar kāju projām. Lielākā īgnumā.*) Ā!... Es!... Paklausies, Elin, ko es pirmiņ izdarīju! Es... (*Iesmejas īsi.*) Es

dūšīgs tēviņš... Šī man uzreiz uzprasa, vai es neesot nelaimīgs, un es atbildēju — nē!... Nē!... (*Smiedamies.*) Ko tu par to saki, Elin?

E l i n a. Ko tad tev citu bij teikt?

A l e k s i s. Ko citu?... Patiesību! «Tu esi laba, bet tu man nepatic!» — to man bij teikt. Bet es — es tai acumirkli tā kā sasalu. Viņa mani tā uzskatīja, un man uznāca tāds muļķa kauns, ka viņu tik ilgi esmu mājījis, un... un nu viss pagalam...

E l i n a. Tu cita nekā nevarēji darīt.

A l e k s i s. Ak, neaizstāvi nu, kur nav ko aizstāvēt! Par ko tu šitā runā! Vai tad tev nemaz nav dusmu par manu muļķību! Elin, vai tu redzēji to laimi pirtīnā? Pičuka un Auces laimi? Elin, vai tev mūsu laimes nemaz nav žēl? Vai tad tu manis nemaz nemīlo? (*Apkampj viņu un spiež viņu sev pie krūts.*)

E l i n a. Aleks, Aleks!

A l e k s i s. Un lai man vai jāmirst! Es tevi mīloju... mīloju... mīloju... (*Bučo viņu.*)

E l i n a. Aleks!

A l e k s i s. Neizsakāmi...

E l i n a. Aleks, ko tu dari!

A l e k s i s. Ko tu dari! Vai tad labāku vārdu priekš manis nemaz nav?

E l i n a. Laid jel vaļā!

A l e k s i s. Uz šķiršanos, Elin! Uz visu mūžu!

E l i n a. Mans Dievs... neizsakāmi... neizsakāmi... (*Apkampj un bučo viņu.*)

*Saimnieku galā troksnis: «Uz jaunā saimnieka veselībām! Līgo!
Jaunais saimnieks un saimniece, līgo!»*

E l i n a. Klau! Projām! (*Grib no viņa atsvabināties.*)

A l e k s i s. Lai viņi — kas man bēdas!

E l i n a. Uznāks vēl... ej tak iekšā!

A l e k s i s. Man tagad viss viens!

E l i n a. Ko tu runā! Ko tu...? Ej jel iekšā! Es tevi lūdzu! Es tevi lūdzu! (*Sāk raudāt.*)

A l e k s i s (*skatās viņā brīdi, viņu vaļā palaizdams, paskarbā balsi*). Par ko tu raudi? Par ko tu raudi? Neraudi! Es to nevaru izturēt! Elin!... Ko tu gribi, lai es daru? Vai lai bēgu? Vai lecu ūdenī? Nāc līdzī!... Nāc līdzī, es eju, kur vien tu gribi!

Klētī troksnis. Kāda balss sāk līgot:

«Ar puķīti laivu īru, līgo, līgo...»

E l ī n a. Tur nāk! (Prom saimes istabā.)

A l e k s i s. Elin! (Pāri soļu viņai pakaļ.)

No klēts iznāk kāds puisis. Aleksis pie galda paliek stāvot.

DIVDESMIT SEPTĪTAIS SKATS

Aleksis. Visi mājinieki. Abi līgotāju pulki.

P u i s i s (līgo). Ar puķīti laivu īru, līgo... Ā, tur viņš ir!

Citi viesi arī iznāk no klēts.

Ē, nākat, aplīgosim jauno saimnieku! Velciet līdz! (Sāk līgot.)

Saime un viesi dzied līdz un dziedot iznāk ārā. Kāds paceļ nomesto šalli, rāda to citiem. Šalle iet pa vairāk rokām un beigās nozūd.

Nr. 12g

V i s i (līgo).

Ar puķīti laivu īru

Pretim savu līgaviņ:

Lai nāk mana līgaviņa,

Kā puķīte ziedēdama.

Sudrabiņa grožu viju,

Zelta kalu kamaniņš;

Lai brauc mana līgaviņa,

Kā saulīte vizēdama!

Antonija stāv, mīļi Alekša roku sev aplikuse ap vidu.

Priekšgars krīt.

Sestā bilde. Kāzas būs!

Istaba kā pirmā bildē. Krāsns vieta tukša. Istaba izpuškota ar vainagiem un meijām.

PIRMAIS SKATS

Aleksis. Kārlēns.

Aleksis sēd pie galda, dūrē zodu atspiedis. Pieceļas un staigā apkārt. Beigās viņš atmet ar roku un iet uz durvīm pa labai. Atver tās un atgriežas tad atkal atpakaļ.

Kārlēns (*ir ienācis no kreisās puses un redzējis, ka Aleksis durvīs paskatījies*). Nav iekšā?

Aleksis (*strupi*). Kā tad?

Kārlēns. Nu Antonijas.

Aleksis. Nē, nav.

Kārlēns. Skāde. Es gribēju palūgt... nez vai nevarētu dabūt kā skāba... kā sālita... Man tā nelabi... nez, kas ir, kas nav...

Aleksis. Būsi vakar vairāk iedzēris. Kur tad tu vakar vakarā nozudi?

Kārlēns. Es... tā drusku ar Rūdi... Mēs tā drusku tālāk bijām aizgājuši pastaigāties.

Aleksis. Divi vien?

Kārlēns. Bij vēl trešais arī. Bet ko tu tāds sabozies. Tev laikam arī izgājušā nakts bijuse tāda pagrūta?

Aleksis (*īgni*). Ej nu ej!

Kārlēns. Ujā, ujā! Beidzamo dienu vēl esam neprecēti brāļi, un šis tāds rūgts kā ziemas rutkis. Vai tad žēl nemaz nav? (*Pieķeras viņam pie elkoņa.*)

Aleksi s. Ek, ej nu, ej! (*Atsvabinās, prom pa vidu.*)
Kārlēns (*noskatās viņam pakaļ, parausta plecus un apņem
deniņus ar roku.*) E, e...

Rūdis ienāk pa vidu.

OTRAIS SKATS

Kārlēns. Rūdis.

Rūdis. Nu, ko Aleksis? Nesadeivelēja?
Kārlēns. Ko nu! Pašam izgājušo nakti izgājis nelabi... Vai,
va, va... galva plīst pušu!
Rūdis. Es sacīju: nesajauc! Kam neklausījies!
Kārlēns. Tu jau arī tam alum vēl beigās šnabi uzlēji virsū.
Rūdis. Jā, es ar tādām licām esmu apradis.
Kārlēns. Bet tāds nemierīgs tomēr esi. Kur tu tā skraidi?
Šorīt jau trešu lāgu? Un vienumēr tā bēgšus?
Rūdis. Es... es meklēju saimnieces... kaut kas skābs... (*Dodas
ātri uz ķēķa durvīm.*)
Kārlēns. Kur jau nu atkal?
Rūdis. Man... (*Ātri prom ar saviebtu ģīmi. Antonija ienāk.*)
Kārlēns. Rūdi, Rūdi, te jau viņa ir!

TREŠAIS SKATS

Kārlēns. Antonija.

Antonija. Ko šis no manis grib?
Kārlēns. Viņš... mēs vakar tā drusku... un nu ir tā drusku...
Gribētos kaut kā...
Antonija. Ahā, ahā! Saprotu, saprotu! Ej atnes no pagraba
dozi mazo silķiņu. Kāzniekiem diezgan vēl paliks.
Kārlēns. Paldies. (*Grib iet.*)
Antonija. Saki, Kārlēn, — vai tu uz tām kāzām arī drusku
priecājies?

K ā r l ē n s. Kā nu ne! Vareni!
A n t o n i j a. Tas labi! Tas labi! (*Noglauda viņam matus.*) Ja
vēl kā vajaga, paprasi vien.
K ā r l ē n s. Redzēs... (*Prom.*)
A n t o n i j a (*rokas izstiepdama*). Ā, ā! Rītu, rītu!

Ābrams ienāk.

CETURTAIS SKATS

Antonija. Ābrams. Tad Pindaciša.

Ā b r a m s. Saimniec, man ir viene liele naste uz sirde.
A n t o n i j a. Uz sirds? Tu gribēji teikt: vezumā?
Ā b r a m s. Ak nē, nespaset!
A n t o n i j a. Kā nu lai nejokojas par tik aplamu iedomu! Tu
tak man atkal gribi stāstīt, ka Joske tevi gribējis — —
Ā b r a m s. Ak ne, to dome par to uzspersane man Dūdars
atnēme. Bet ko nu lai es sake tam Joskem?
A n t o n i j a. Nekā. Viņš tikpat neklausīsies. Viņš par tavu
aplamību par daudz niknis.
Ā b r a m s. Ta jau ir ta keze. Es nezinu, ko lai dare!
A n t o n i j a. Es gan zinu, kas būtu darāms. Vai atļausi man
tavā vietā rīkoties?
Ā b r a m s. Lapbrāt — ja tik mane būsane ar mana dēle iet
atkal pa vecam.
A n t o n i j a. Kā pa vāciski saka: ņem?
Ā b r a m s. Nimm.
A n t o n i j a. Nimm... nimm... (*Pieiet pie kreisajām durvīm.*)
Kārlēn!

Pindacišas balss. «Nava te.»

A n t o n i j a. Tad ienāc tu.

Pindaciša ienāk. Antonija viņai kaut ko pasaka.

P i n d a c i š a. Tūliņ, tūliņ! (*Prom.*)

A n t o n i j a. Bet tu nedrīksti pretī runāt, Ābram.

Ā b r a m s. Es nerunās, es nerunās.

Joske ienāk.

PIEKTAIS SKATS

Antonija. Ābrams. Joske. Zāra.

J o s k e. Kas ir?

A n t o n i j a. Ek, te Ābrams ar tevi grib runāt.

J o s k e (*strupī*). Lai vins man liek mierā! Es vinu atkal gaisā
uzsperš.

A n t o n i j a. Viņš jau nu vairs tam netic.

J o s k e. Kad netic, netic! (*Grib aiziet.*)

Zāra ienāk.

A n t o n i j a. Joske, pagaidi! (*Satver Zāru aiz rokas un pieved
viņu Joskam klāt.*) Nimm!

J o s k e. Ko?

A n t o n i j a. Nimm!

J o s k e. Ko tas nozīmē?

A n t o n i j a. Tas nozīmē: grāb cu!

J o s k e. Es nesaprotu, kas tas par spāsu!

Ā b r a m s. Is kain Spass nit. Nimm ihr zu! Sollt ihr läbben
gesund!

J o s k e. Tatte!

Z ā r a. Main Vater!

Abi bučo viņam rokas, viens labo, otrs kreiso.

Nr. 13

Ābrams. Joske. Zāra.

Mana (vina) sirde nav no koke,

Silte jūte vine loke,

Liecet (liksem) roke nu ieks roke —

Eset (būsem) laimige!
Nu ir beigte vise moke.

Aleksis uznāk.

Prom ir vise bēde, spoke,
Nu lai valde prieks un joke!
Liecet (liksem) roke nu ieks roke —
Eset (būsem) laimige!

Ā b r a m s. Tas bij labe, saimniec!

SESTAIS SKATS

Antonija. Ābrams. Joske. Zāra. Aleksis.

A l e k s i s (*pieiet pie Antonijas, paklusām*). Es ar tevi divatā
gribēju runāt!

Ā b r a m s. Mēs tūlin ies. Kummt, Kinder, kummt! (*Prom pa
vidu.*)

J o s k e. Zāra!

Z ā r a. Jozef!

J o s k e. Main!

Z ā r a. Dain!

Apkampjas un bučojas.

J o s k e. Nenemat par ļaunu, saimniec, bet bez ta nevar iztikt.

A n t o n i j a. Es zinu, zinu. Manis dēļ vēlreiz!

Z ā r a. Paldies par jūsu mīla palīdzēšan.

Abi prom pa vidu.

SEPTĪTAIS SKATS

Antonija. Aleksis.

A n t o n i j a (*jauki*). Nu, kas ir?

A l e k s i s. Es... man... man... (*Sagrābj galvu rokās un nosēstas. Pauze.*)

A n t o n i j a (*satrūkusēs*). Apžēlojies — kas tev? Runā!

A l e k s i s (*arvien vēl acu neatsegdams*). Ak, man ir kauns runāt, un klusu ciest tak vairs nedrīkstu!

A n t o n i j a (*no nelabas jausmas sagrābta*). Vai Dieviņ! (*Atšļūk krēslā.*)

A l e k s i s. Vai Dieviņ — to es arī saku. Bet labāk vai Dieviņ tagad nekā vēlāk. Tad būs par vēlu... Es tev gribēju teikt, ka no tās lietas nekas nevar iznākt.

A n t o n i j a (*čukstoši*). No kuras lietas?

A l e k s i s. Tu jau gan zini — no... mūsu kāzām.

A n t o n i j a. Tā tad tā gan?...

A l e k s i s. Tā gan... Vienumēr un vienumēr esmu apņēmies, ka tev to sacīšu, bet arvien no jauna tas tā palika, sak, varbūt tak vēl sirdi varēšu apmierināt. Bet nekā un nekā.

A n t o n i j a (*gluži apjukuse*). Nudie, to es nemaz nevaru... to nevaru... vai Dieviņ, ko lai nu daru!

A l e k s i s. Man jau arī tā ir, ka nemaz nevaru izsacīt!

A n t o n i j a. Kam tu man tā agrāk nesacīji! Kam tu man tā agrāk nesacīji!

A l e k s i s. Es jau stāstu: es arvien gribēju, bet... bet tu biji tik mīļa un laba, un es pats tak visu biju iesācis... Vēl vakar, kad tu man prasīji... ak, es sevi varētu saplēst gabalos!

A n t o n i j a (*ļoga samisuse galvu*).

A l e k s i s. Jā, nu tu zini visu, dari nu ar mani, ko gribi. Ja es būtu tāds cilvēks kā dažs labs, tad es tevi apprecētu un tītos tomēr ar to otru...

A n t o n i j a. Otru?... Elinu?...

A l e k s i s (*klusām*). Jā... Bet pievilt es tevis negribu. Lai tad labāk viss jūk un brūk!

A n t o n i j a (*pavēsi*). Ak tad Elīnas dēļ... ak tad viņa... vai zini, Aleks, es tevi tak turēju par drusku gudrāku.

A l e k s i s. Tu nu pate redzi, kas es par cilvēku. Es jau neesmu tāds, kā tu domā. Es priekš tevis nederu. Tu redzi, kas man par nelāgu dabu.

A n t o n i j a (*vairāk it kā pie sevis*). Ak tad Elīna, Elīna... Un tu visu labi esi pārdomājis?

Aleksi s. Visu... Es pagājušo nakti esmu mocījies... to moku es savam niknākam ienaidniekam nevēlētu.

Antonija. Nu tad: kas neiet, tas neiet. Izšķirsimies arī. Vēl jau tas iespējams ir.

Aleksi s. Kā lai es... Nezinu, ko lai saku! (*Grib satvert Antonijas roku.*)

Antonija (*atvairīdamās*). Nē, nē!

Aleksi s. Lūdzama — —

Antonija. Ej, ej!... Ej!

Aleksi s iziet.

*Antonija stāv kā sastinguse un sabrūk tad uz galda,
raud un šņukst ilgu laiku.*

Dūdars ienāk.

ASTOTAIS SKATS

Antonija. Dūdars.

Dūdars stāv pie durvīm. Kad Antonija beidzot sāk aprimt, viņš viņai lēnām tuvojas un nostājas viņas priekšā.

Antonija (*viņu pamanīdama un asaras norīdama, diezgan nelaiņni*). Ko jūs gribiet?

Dūdars (*mīksti*). Aleksi s mani lūdza...

Antonija. Ko tad?

Dūdars. Lai es jūs mierinot, salabinot...

Antonija. Mierinot! Salabinot! Kur man kauns acis no pieres spiež laukā! Ko domā, viņš precēs Elīnu!

Dūdars. Tu tak viņu tādēļ nenicināsi?

Antonija. Es? Viņa? Es viņa... es viņus abus... es viņu abu vairs negribu redzēt!

Dūdars. Tev jau nu tā tiesa darīt, kā patik. Bet es tevi gan lūgtu: nepārsteidzies. Apdomā labi — vai Aleksi s vien vainīgs?

Antonija. Vai es viņam solījos! Vai es viņam solījos!

Dūdars. Bet tu viņu turēji arvien vēl ciet, kad jau tas sen no tevis gribēja tikt vaļā.

A n t o n i j a. Vai tad es to skaidri zināju!

D ū d a r s. Manīt to varēji. Bet tava sirds tevi padarija tiši aklu.

A n t o n i j a. Un nu esmu apsmieklā visu ļaužu priekšā! Nu visi uz mani rādīs ar pirkstiem.

D ū d a r s. Visi?

A n t o n i j a. Visi, visi — i tu pats!

D ū d a r s. Es arī? Kādēļ? Tu tagad zini, ka Aleksis tevis nemīlē, — vai tu tādēļ esi kļuvuse sliktāka?

A n t o n i j a. Nu labāka tak arī ne!

D ū d a r s. Kas zin — priekš daža varbūt tomēr... vismazāk vērtīgāka.

A n t o n i j a (*skatās stīvi Dūdarā*). Vai zini, Dūdar, tu tak i tagad vēl negribētu...?

D ū d a r s. Ko tad?

A n t o n i j a. Vai tu mani vēl i tagad...?

D ū d a r s. Es tevis nekad neesmu nicinājis.

A n t o n i j a. Tā tad tu mani par tiesu i tagad vēl precētu?

D ū d a r s. Ja būtu iespējams — par ko ne! Es pazīstu tevi. Es pazīstu tavu sirdi. Tu esi tā pate, kas tu agrāk biji.

A n t o n i j a. Nu tad (*Pauze. Ne bez kautrēšanās.*) — še mana roka! Es jau šai acumirkli nevaru teikt: es tevi mīlēšu, bet — —

D ū d a r s. Es neprasu nekāda solījuma! Es zinu, kāda tu esi, kāda tu būsi! (*Spiež viņas roku un skatās viņai acīs.*) Es esmu kā sapnī...

A n t o n i j a. Un es... es nu vairs nezinu, vai lai vēl raudu vai lai smejos...

D ū d a r s. Tev jāsmejas, tev jāsmejas. Ja tu pate smeji par savu alošanos, tad citiem tur vairs maz atliks ko smieties.

A n t o n i j a. Tiesa gan. (*Domā.*) Tie bij labi vārdi, Dūdar. (*Iet pie durvīm pa kreisai.*) Kārlēn!

K ā r l ē n s. Jā. (*Ienāk.*)

DEVĪTAIS SKATS

Antonija. Dūdars. Kārlēns.

A n t o n i j a. Ej sasauc, Kārlēn, visu māju šurp!

K ā r l ē n s. Tur atnākuši daži no vakar vakara ligotājiem. Vai tos arī saukt?

A n t o n i j a. Visus, visus!

K ā r l ē n s. Tūliņ! (*Prom.*)

A n t o n i j a. Izstāstīšu viņiem tad arī smiedamās to savu... to izjukšanu... Bet vienu lietu gan: pēc kāzām Elinai ar Aleksi Silmači jāatstāj.

D ū d a r s. Nu to vēl pārdomāsim.

A n t o n i j a. Tur maz ko pārdomāt.

D ū d a r s. Nu, kā tev tiksies.

Kārlēns atkal ienāk.

K ā r l ē n s. Tūliņ būs klāt. (*Nedroši.*) Saimniec, mēs jau vairs nebūšot radi. Vai tas tiesa?

A n t o n i j a. Tiesa gan.

K ā r l ē n s. Skāde, skāde...

A n t o n i j a. Nu, labi draugi jau uz priekšu tādēļ varam palikt. Izaugsi liels — būsi mūsu pirmais. Ek, Dūdars pie zemes darba nav pieradis.

K ā r l ē n s. Ak Dūdars?!

DESMITAIS SKATS

Antonija. Dūdars. Kārlēns. (Pa vidu un pa kreisajām durvīm sāk ienākt.) Rūdis. Pindaks. Pindaciša. Ieviņa. Pičuks. Auce.

Bebene. Ābrams. Joske. Zāra. Aleksis un Elīna.

Kādi no vakarējiem ligotājiem.

A n t o n i j a. Tā, nu visi būtu kopā. Es jūs liku sasaukt, tādēļ ka man jums kas jauns jāpastāsta... Man kāzu ar Aleksi nebūs!

P i n d a c i š a un B e b e n e. Nebūs!

Vispārēja sakustēšanās un sačukstēšanās.

A n t o n i j a. Jā, redziet... man... es... man...

D ū d a r s (*ar humoru*). Ar īsiem vārdiem sakot, te notikuse

maza alošanās. Ek, Aleksis vīlies, saimnieci turēdams par savu izredzētu, un saimniece atkal maldijusēs, domādama, ka Aleksis viņai patikot. Rītu viņi gribēja dzert kāzas. Bet pēc taisnības un visiem likuma punktiem jāsaprecējas Alekšam ar Elinu un saimniecei ar mani... Jā, jā... Tādu galu šī lieta tad nu arī ņems. Kas rītdienai iegādāts un nebūs uzglabājams, to aptērēsim, precības dzerdami. To citu atstāsim kāzām.

R ū d i s. Tātad Silmačos tomēr būs kāzas! Un vēl manam meisteram! Nez vai uz to man nebij jāsauc urā?

P i č u k s. Divi brūtes pāri! Laimīgas skroderdienas!

Ā b r a m s. Lūdzu: trīs brūtes pāre. Mans Joske are dabus madam!

P i č u k s. Tad jau tās skroderdienas bijušas ļ o t i laimīgas!

D ū d a r s. Jā, ļoti laimīgas!

Nr. 14

V i s i (*dzied*).

Skroderu dienas,
Raibraibās dienas
Silmačos beidzas,
Un kāzas nu būs!
    Tinktankšķēs zvani,
    Zviogs kumeliņi,
    Sasītis papēžus
    Puiši griezdamies!
Trīs garas dienas,
Trīs nakts dzersim
Silmačos kāzas,
Urā, urā, urā!

Priekšgars krīt.